

BAB 1

Pengurusan dan Prospek Ekonomi

03 MENGURUSKAN DWI-KRISIS: KESIHATAN DAN EKONOMI

Rencana 1.1 – Impak Pandemik COVID-19 ke atas Isi Rumah dan Perusahaan Mikro dan Kecil

Rencana 1.2 – Memetakan Perbelanjaan Pembangunan kepada Matlamat Pembangunan Mampan

Rencana 1.3 – Pembiayaan bagi Pembangunan Mampan

19 TINJAUAN

20 ISU DAN CABARAN

Rencana 1.4 – Masa Hadapan Pekerjaan Pascapandemik COVID-19

Rencana 1.5 – Iktibar daripada Pandemik COVID-19

Rencana 1.6 – Pendekatan Baharu dalam Mengukur dan Meningkatkan Produktiviti Sektor Awam di Malaysia

41 INISIATIF STRATEGIK - BAJET 2022

43 KESIMPULAN

44 RUJUKAN

BAB 1

Pengurusan dan Prospek Ekonomi

Menguruskan Dwi-krisis: Kesihatan dan Ekonomi

Negara di seluruh dunia berdepan cabaran daripada pelbagai aspek terutamanya dalam pengurusan kesihatan awam dan ekonomi bagi memerangi antara krisis terburuk dalam sejarah manusia. Pandemik COVID-19 telah mengakibatkan 4.9 juta kematian di seluruh dunia dan penguncupan pertumbuhan ekonomi global sebanyak 3.2% pada 2020. International Labour Organization (2021) menganggarkan bahawa pandemik COVID-19 telah mengakibatkan kehilangan 8.8% jam bekerja global yang bersamaan dengan 255 juta pekerjaan sepenuh masa pada 2020. Walaupun 2021 dijangka menjadi tahun pemulihan dengan pemberian vaksin dilaksanakan dengan pantas, namun semua negara masih bergelut memerangi pandemik yang menjadi penghalang kepada proses pemulihan. Beberapa industri terutamanya aktiviti berkaitan pelancongan yang memerlukan kehadiran fizikal termasuk hotel, pengangkutan, rekreasi dan restoran terus terkesan sehingga menjejaskan sumbangan industri tersebut kepada ekonomi.

Pandemik ini telah merencatkan aspirasi Malaysia untuk mencapai pembangunan ekonomi yang lebih pesat. Memandangkan 2021 merupakan tahun asas bagi Rancangan Malaysia Kedua Belas, 2021 – 2025 (RMKe-12) dan Wawasan Kemakmuran Bersama 2030 (WKB 2030), keberkesanan pelaksanaan pelbagai program dan projek amat penting dalam membantu negara mencapai matlamat pembangunan. Walaupun perancangan bagi jangka masa sederhana dan panjang masih diteruskan, namun pandemik ini telah menjejaskan kemajuan dan mengakibatkan trajektori pertumbuhan tersasar daripada landasan. Sehubungan itu, Kerajaan bertekad menyediakan bantuan yang diperlukan kepada rakyat dan perniagaan serta memacu ekonomi kembali ke trajektori pertumbuhan. Keselamatan rakyat menjadi keutamaan Kerajaan melalui pelaksanaan pelbagai langkah Perintah Kawalan Pergerakan (PKP) di seluruh negara. Namun demikian, pelaksanaan PKP tersebut telah menjejaskan kehidupan rakyat, mengehadkan aktiviti perniagaan dan memberi kesan kepada ekonomi. Justeru, Kerajaan telah menyediakan pelbagai bantuan sejak penularan pandemik bermula pada Mac 2020 bagi meringankan beban rakyat dan membantu perniagaan melalui lapan pakej rangsangan dan bantuan ekonomi berjumlah RM530 bilion.

JADUAL 1.1. Pakej Bantuan dan Rangsangan Ekonomi semasa Pandemik COVID-19

	OBJEKTIF	PAKEJ BANTUAN DAN RANGSANGAN EKONOMI	JUMLAH (RM BILION)
	RAKYAT		
1.	Membantu kesejahteraan rakyat	Bantuan Prihatin Nasional: PRIHATIN & KITA PRIHATIN	18.30
		Akses Internet bagi Pendidikan dan Produktiviti: PENJANA & PEMULIH	3.50
		Program Peningkatan Kemahiran dan Latihan Semula: PENJANA	2.00
		Bantuan Prihatin Rakyat: PERMAI & PEMERKASA	4.50
		Kenaikan bantuan Kebajikan Masyarakat: PERMAI	2.20
2.	Membantu aliran tunai rakyat	Moratorium: PRIHATIN, PEMERKASA & PEMULIH	95.00
		i-Lestari: PRIHATIN	40.00
		Penurunan kadar caruman KWSP: PRIHATIN & PERMAI	19.20
		Bantuan Khas Penjawat Awam: PRIHATIN	1.90
		i-Citra: PEMULIH	30.00
		Bantuan Khas COVID-19 (BKC) dan Kehilangan Pekerjaan: PEMULIH	5.10
		Diskaun bil elektrik pada kadar 2% – 50%: PRIHATIN	1.35
		Harga siling minyak masak 5kg pada RM30: PEMULIH	1.00
		Program ePENJANA dan eBELIA: PENJANA & PERMAI	0.80
		Bantuan lain di bawah semua pakej termasuk Skim Persaraan Swasta (PRS), elaun barisan hadapan, bantuan pelajar IPT, bantuan OKU, ibu tunggal dan bakul makanan.	9.90
	Jumlah		234.75
	PERNIAGAAN		
3.	Membantu aliran tunai perniagaan	Subsidi Upah dan Insentif Pekerjaan: PRIHATIN, PRIHATIN PKS+, PENJANA, KITA PRIHATIN, PERMAI, PEMERKASA, PEMERKASA+ & PEMULIH	24.90
		Pakej pembiayaan khas (SRF) dan Kemudahan Bantuan dan Pemulihan Bersasar (TRRF): Semua pakej	16.00
		Moratorium Pinjaman (Biz): PRIHATIN, PEMULIH	115.00
		Program Bantuan Majikan KWSP: PRIHATIN	10.00
		SME GO: PENJANA	1.60
		Diskaun bil elektrik sehingga 15%: PRIHATIN, PEMERKASA & PEMULIH	2.00
4.	Memberi sokongan kepada perniagaan terutamanya PKS dan PMKS	Pembiayaan Mikro: PRIHATIN, PEMERKASA, & PEMULIH	4.26

	OBJEKTIF	PAKEJ BANTUAN DAN RANGSANGAN EKONOMI	JUMLAH (RM BILION)
5.	Memberi sokongan kepada perniagaan	<p>Geran Khas Prihatin: PRIHATIN PKS+, KITA PRIHATIN, PERMAI, PEMERKASA, PEMERKASA+ & PEMULIH</p> <p>DanaJamin: PRIHATIN</p> <p>Kemudahan semua sektor ekonomi: PRIHATIN</p> <p>MyCIF: PRIHATIN</p> <p>Bantuan Tekanan Kewangan bagi Perniagaan PKS: PENJANA</p> <p>Pembiayaan Pelancongan PENJANA (PTF): PENJANA</p> <p>Dana Automasi dan Digitalisasi: PENJANA & PEMERKASA</p> <p>Skim Jaminan Pembiayaan Syarikat Jaminan Pembiayaan Perniagaan (SJPP) dan Skim Jaminan PRIHATIN Danajamin (SJPD): PRIHATIN & PEMULIH</p> <p>Dana bagi PKS: PEMULIH</p> <p>Pakej lain: Pelepasan cukai bagi perbelanjaan berkaitan COVID-19, Dana pembiayaan usahawan bumiputera, menggalakkan penubuhan perniagaan baharu, kempen e-dagang bagi mikro dan PKS dan lain-lain.</p>	<p>6.08</p> <p>50.00</p> <p>1.00</p> <p>0.50</p> <p>2.00</p> <p>1.00</p> <p>1.00</p> <p>30.00</p> <p>1.40</p> <p>6.56</p>
Jumlah			273.30
	Ekonomi		
6.	Memberi nafas baharu kepada perniagaan dan ekonomi	<p>Projek berskala kecil: PRIHATIN & PEMERKASA</p> <p>Lain-lain (termasuk mengembangkan MARRIS): PRIHATIN</p> <p>Insentif Cukai bagi pembelian hartanah: PENJANA</p> <p>Dana PENJANA Nasional: PENJANA</p>	<p>6.00</p> <p>1.10</p> <p>1.04</p> <p>1.20</p>
7.	Mengatasi impak COVID-19 dan meningkatkan pelaksanaan pelbagai langkah, subsidi dan insentif sedia ada	<p>Perbelanjaan berkaitan COVID-19: PRIHATIN, PERMAI & PEMERKASA+</p> <p>Program Imunisasi COVID-19 Kebangsaan (PICK): PERMAI, PEMERKASA & PEMULIH</p> <p>Lain-lain (Program Vaksinasi Bergerak, Program MyMedic): PEMULIH & PERMAI</p> <p>Dana Jaminan Makanan: PRIHATIN</p>	<p>3.50</p> <p>5.80</p> <p>0.04</p> <p>1.00</p>
8.	Membantu aliran tunai	<p>Insentif cukai bagi kereta penumpang: PENJANA</p> <p>Lain-lain - Bantuan sektor seni, budaya, hiburan dan sokongan sektor pameran; sokongan sektor komoditi; teknologi dan lain-lain</p>	<p>0.90</p> <p>1.37</p>
Jumlah			21.95
Jumlah Besar Bantuan			530.00

Nota: Jumlah angka mungkin berbeza disebabkan pembundaran.

Agensi Pelaksanaan Ekonomi dan Koordinasi Strategik Nasional (LAKSANA) telah ditubuhkan pada Mac 2020 untuk memantau, menilai dan menambah baik penyampaian perkhidmatan awam bagi memastikan bantuan sampai kepada kumpulan sasar. Usaha tersebut termasuk melaksanakan pelbagai kajian untuk menilai keberkesanan program dan projek yang dijalankan serta mengenal pasti jurang

pelaksanaan dan langkah untuk memudahcara mekanisme penyampaian. Langkah ini selari dengan objektif Kerajaan untuk menerapkan pendekatan yang lebih bersasar dan tersusun untuk memastikan bantuan sampai kepada golongan yang paling memerlukan. Sehingga Julai 2021, sejumlah 20 juta penerima dan 2.4 juta perniagaan telah mendapat manfaat daripada program-program ini.

RENCANA 1.1

Impak Pandemik COVID-19 ke atas Isi Rumah dan Perusahaan Mikro dan Kecil

Pengenalan

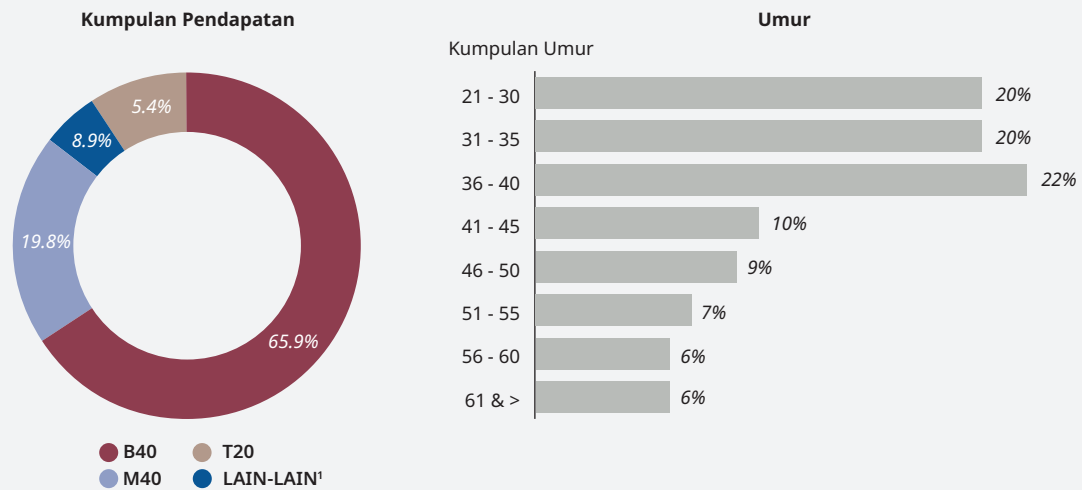
Pandemik COVID-19 dan pelaksanaan pelbagai Perintah Kawalan Pergerakan (PKP) di seluruh negara telah memberi kesan buruk kepada rakyat dan perniagaan terutamanya perusahaan mikro, kecil dan sederhana (PMKS). Beberapa sektor tidak dapat beroperasi seperti biasa berikutan sekatan pergerakan dan perubahan tingkah laku pengguna sehingga memberi kesan kepada pekerjaan dan daya tahan ekonomi. Sehubungan itu, Kerajaan telah menyediakan sejumlah besar bantuan untuk mengurangkan beban rakyat dan perniagaan. Bantuan bernilai RM530 bilion telah disediakan melalui lapan pakej bantuan dan rangsangan ekonomi sejak Mac 2020. Rencana ini bertujuan untuk menilai impak pandemik COVID-19 ke atas isi rumah dan perniagaan, kesediaan mereka menghadapi pandemik dan keberkesanan bantuan Kerajaan dalam meringankan kesukaran mereka.

Metodologi

Dua kajian telah dilaksanakan pada 2020 dan 2021 bagi menilai impak PKP terhadap pendapatan isi rumah dan perniagaan, keberkesanan bantuan Kerajaan dan cadangan penambahbaikan dalam penyampaian bantuan. Kajian pertama telah dilaksanakan dari Ogos hingga Oktober 2020 sementara kajian kedua dari Julai hingga Ogos 2021. Kajian ini membandingkan impak pandemik sepanjang dua tempoh tersebut dengan situasi prapandemik. Kajian pertama meliputi pakej bantuan dan rangsangan ekonomi seperti Pakej Rangsangan Ekonomi Prihatin Rakyat (PRIHATIN), PRIHATIN Perusahaan Kecil dan Sederhana Tambahan (PRIHATIN PKS+), Pelan Jana Semula Ekonomi Negara (PENJANA) dan Kerangka Inisiatif Tambahan Khas PRIHATIN (KITA PRIHATIN) manakala kajian kedua merangkumi Pakej Perlindungan Ekonomi dan Rakyat Malaysia (PERMAI) dan Program Strategik Memperkasakan Rakyat dan Ekonomi (PEMERKASA) yang dijalankan oleh agensi penyelidikan bebas swasta.

Kajian merangkumi dua segmen responden iaitu isi rumah dan perusahaan mikro dan kecil (PMK). Kajian pertama melibatkan 5,374 responden manakala 4,915 responden mengambil bahagian dalam kajian kedua. Responden dalam kajian tersebut terdiri daripada ketua isi rumah yang bekerja (pekerja bergaji atau bekerja sendiri) dan individu tidak bekerja. Sekitar 350 responden daripada setiap negeri mengambil bahagian dalam kajian tersebut. Wajaran khusus digunakan untuk memastikan kesesuaian perwakilan berasaskan negeri dan bahagian populasi. Profil responden kajian seperti dalam Rajah 1.1.1.

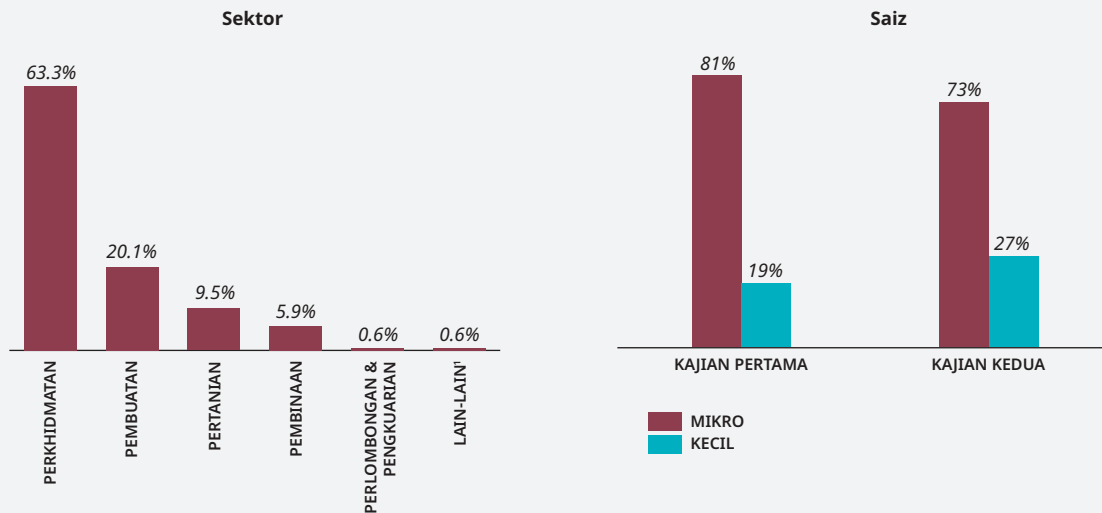
RAJAH 1.1.1. Profil Isi Rumah mengikut Kumpulan Pendapatan dan Umur

¹Lain-lain merujuk kepada responden yang tidak pasti mengenai pendapatan isi rumah atau enggan mendedahkan pendapatan
 Sumber: Kementerian Kewangan Malaysia (2020 dan 2021)

Kajian pertama melibatkan 500 perusahaan berbanding 507 responden dalam kajian kedua. Responden merupakan pemilik atau pegawai kanan pengurusan PMK. Pemilihan responden berdasarkan sektor dan subsektor yang dijalankan menggunakan kriteria Garis Panduan bagi Definisi Baharu PKS 2013 (kemas kini 2016) seperti yang digariskan oleh Perbadanan Perusahaan Kecil dan Sederhana Malaysia (SME Corp. Malaysia). Kajian kedua melibatkan 329 responden (65%) yang telah mengambil bahagian dalam kajian pertama (responden yang sama) manakala 178 (35%) merupakan responden baharu. Data yang dikumpulkan adalah melalui temuduga panggilan telefon dan kajian secara dalam talian menggunakan soal selidik kuantitatif. Kadar respons kajian isi rumah mencatat 31% manakala perusahaan 24%. Profil PMK yang terlibat dalam kajian ini seperti dalam Rajah 1.1.2.

RAJAH 1.1.2. Profil Perusahaan Mikro dan Kecil mengikut Sektor dan Saiz

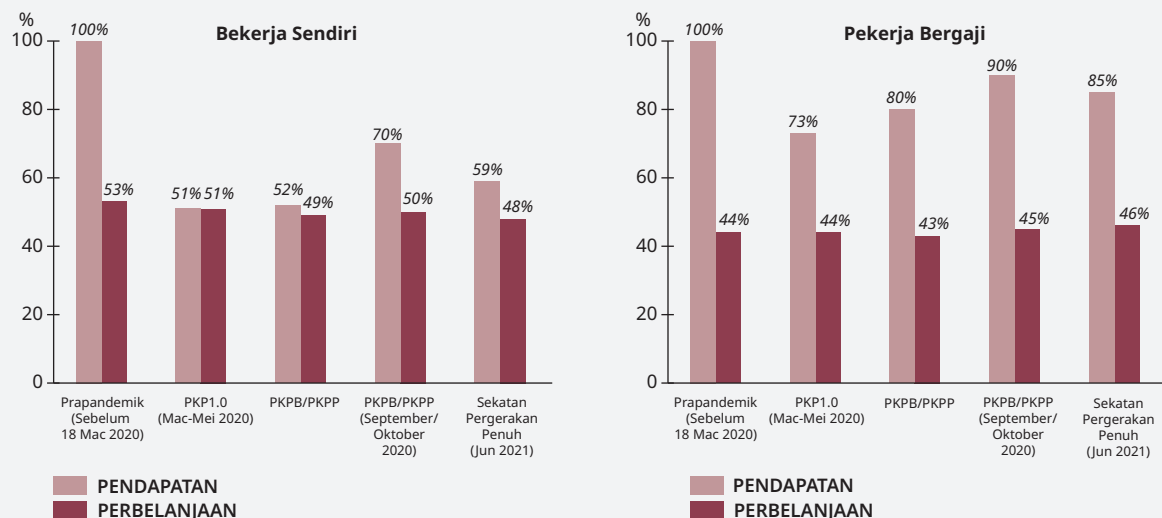
¹Lain-lain merujuk kepada responden yang tidak pasti mengenai penglibatan bidang sektor
 Sumber: Kementerian Kewangan Malaysia (2020 dan 2021)

Hasil Kajian

Isi Rumah

Kajian mendapati pandemik telah menyebabkan ketidakstabilan pendapatan isi rumah bermula pada 2020 manakala perbelanjaan kekal pada tahap yang sama sepanjang tempoh kajian. Pendapatan responden bekerja sendiri berkurang dengan ketara kepada 51% daripada tahap prapandemik dalam kajian pertama manakala pendapatan pekerja bergaji berkurang kepada 73%. Dalam kajian kedua, pendapatan bekerja sendiri berkurang kepada 59% manakala pekerja bergaji 85% berbanding dengan tahap prapandemik seperti dalam Rajah 1.1.3. Penambahbaikan pendapatan semasa kajian kedua berbanding kajian pertama adalah berikutan bantuan yang disediakan oleh Kerajaan dan peningkatan aktiviti ekonomi yang membantu mengurangkan impak PKP ke atas pekerja bergaji dan bekerja sendiri.

RAJAH 1.1.3. Tahap Pendapatan bagi Bekerja Sendiri dan Pekerja Bergaji

Sumber: Kementerian Kewangan Malaysia (2020 dan 2021)

Kajian tersebut turut mendapati semua responden di bawah kategori isi rumah yang mudah terjejas¹ menerima bantuan Kerajaan sepanjang tempoh kajian berkenaan. Bantuan yang diterima merangkumi bantuan pendapatan iaitu Bantuan Prihatin Nasional (BPN) atau Bantuan Prihatin Rakyat (BPR) serta bantuan perbelanjaan seperti moratorium pinjaman, pengeluaran dana Kumpulan Wang Simpanan Pekerja (KWSP), diskaun bil elektrik, bantuan bakul makanan dan Jaringan Prihatin. Melalui kajian pertama, 69% responden menggunakan bantuan tunai untuk keperluan asas berbanding 74% dalam kajian kedua. Walau bagaimanapun, hanya 19% daripada responden kumpulan isi rumah berpendapatan 40% terendah (B40) dalam kajian kedua menerima bantuan bakul makanan.²

¹ Isi rumah yang mudah terjejas ditakrifkan sebagai responden yang mempunyai perbelanjaan lebih tinggi daripada tahap pendapatan dan tahap simpanan di bawah garis kemiskinan.

² Program Bakul Makanan hanya disediakan mulai 28 Jun 2021.

Berdasarkan perbelanjaan, 42% responden dalam kajian kedua mengeluarkan simpanan KWSP berbanding hanya 25% dalam kajian pertama. Peningkatan pengeluaran ini menunjukkan isi rumah semakin bergantung kepada simpanan KWSP untuk membeli keperluan asas dan memenuhi tanggungjawab kewangan. Selain itu, kajian mendapati 70% responden B40, 50% responden kumpulan isi rumah berpendapatan 40% pertengahan (M40) dan 100% responden kumpulan isi rumah berpendapatan 20% tertinggi (T20) yang mengeluarkan simpanan sebanyak RM5,000 dan ke bawah menyatakan pengeluaran KWSP hanya cukup untuk membantu sehingga tiga bulan. Sehubungan itu, 91% responden telah mencadangkan pelanjutan moratorium pinjaman. Kajian tersebut turut menunjukkan responden yang tidak bekerja³ sanggup bekerja dengan gaji yang lebih rendah termasuk dalam sektor pekerjaan baharu. Kajian ini juga mendapati kebanyakan responden yang tidak bekerja tidak memohon Skim Insurans Pekerjaan (SIP) dengan pelbagai sebab termasuk kurang kesedaran dan kesukaran proses permohonan.

Perusahaan Mikro dan Kecil

Purata pendapatan bulanan PMK dalam kajian pertama berkurang sebanyak 60% berbanding tempoh prapandemik berikutan sekatan pergerakan dan prosedur operasi standard (SOP) yang ketat. Walau bagaimanapun, kajian kedua mendapati pengurangan pendapatan yang lebih rendah iaitu 49% berbanding dengan tempoh prapandemik disokong oleh pelanjutan waktu operasi terutamanya dalam sektor perkhidmatan dan pembuatan. Namun begitu, pendapatan perusahaan mengalami peningkatan dan penurunan mengikut tahap sekatan aktiviti ekonomi dan sosial. Perbelanjaan bagi perusahaan kekal berada pada tahap yang hampir sama dengan tempoh prapandemik sama seperti perbelanjaan isi rumah.

Secara keseluruhan, analisis mendapati jumlah perusahaan yang mudah terjejas⁴ berkurang kepada 40% dalam kajian kedua berbanding 58% dalam kajian pertama didorong oleh situasi kewangan yang semakin baik berikutan waktu operasi yang lebih lama. Faktor lain yang menyumbang kepada pengurangan ini termasuk bantuan yang disediakan oleh Kerajaan iaitu 75% (kajian pertama) dan 76% (kajian kedua) responden dalam kalangan perusahaan yang mudah terjejas menyifatkan bahawa bantuan tersebut telah memberi manfaat kepada perusahaan. Selanjutnya, kebanyakan responden bagi kajian tersebut bersetuju terhadap keberkesanan saluran komunikasi Kerajaan dalam menyalurkan maklumat kepada orang awam.

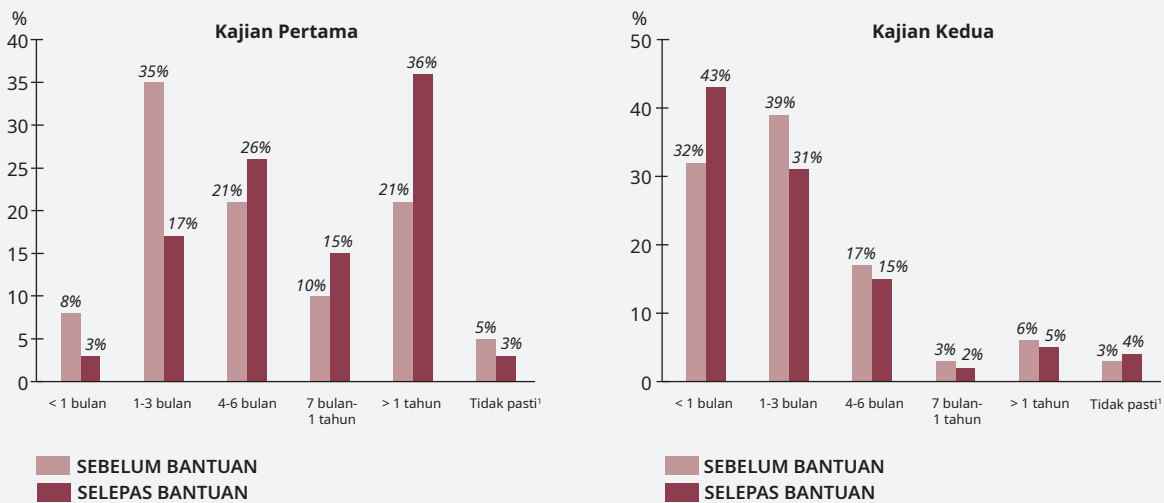
Meskipun mendapat maklum balas positif, kajian mendapati terdapat beberapa kekurangan dalam penyampaian perkhidmatan Kerajaan. Kajian kedua menunjukkan 40% responden tidak menyedari bantuan yang disediakan oleh Kerajaan dan institusi kewangan. Pada masa yang sama, 99% responden tidak mengetahui bantuan pembiayaan mikro seperti Skim SME Go dan Dana Pembiayaan Bumiputera berbanding bantuan seperti Geran Khas Prihatin (45.5%), moratorium pinjaman (61.5%) dan Program Subsidi Upah (77.5%).

Dalam kalangan PMK, 70% responden kajian pertama berpuas hati dengan sokongan Kerajaan berbanding hanya 30% dalam kajian kedua. Ketidakpuasan responden dalam kajian kedua terutamanya termasuk proses permohonan yang panjang dan jumlah bantuan yang terhad. Sementara itu, 77% responden dalam kajian pertama yakin bahawa bantuan Kerajaan dapat membantu perusahaan bertahan lebih daripada empat bulan. Sebaliknya, 74% responden dalam kajian kedua berpendapat perusahaan hanya mampu bertahan tiga bulan dengan bantuan Kerajaan seperti dalam Rajah 1.1.4.

³ Responden yang tidak bekerja merujuk kepada mereka yang tidak mempunyai sumber pendapatan semasa kajian tetapi mempunyai pengalaman kerja sebelum kajian dijalankan.

⁴ Perusahaan yang mudah terjejas ditakrifkan sebagai perniagaan dengan perbelanjaan melebihi pendapatan dan mempunyai baki tunai di bawah kos operasi.

RAJAH 1.1.4. Kelangsungan Perusahaan Mikro dan Kecil Sebelum dan Selepas Bantuan Kerajaan

¹Tidak pasti merujuk kepada responden yang tidak dapat menyatakan tempoh mampu bertahan sebelum dan selepas menerima bantuan Kerajaan
 Sumber: Kementerian Kewangan Malaysia (2020 dan 2021)

Berdasarkan prospek masa hadapan, 69% responden yakin ekonomi akan pulih setelah program vaksinasi nasional selesai. Cadangan utama responden merangkumi bantuan kewangan yang lebih tinggi (65%) dan memperluas peranan agensi pembiayaan mikro (48%) sebagai keutamaan Bajet 2022. Cadangan lain termasuk mewujudkan lebih banyak lokasi perniagaan (36%) dan melibatkan lebih ramai pemain industri dalam perancangan ekonomi (32%).

Melangkah Ke Hadapan

Penerimgunaan Teknologi dan Pendigitalan

Pandemik ini telah mendedahkan kepentingan penerimgunaan teknologi dan pendigitalan bagi memastikan kelangsungan hidup individu dan perusahaan era pascapandemik. Sudah tiba masanya semua pihak berkepentingan menerapkan normal baharu dalam perniagaan dan memacu momentum pemulihan yang mampan. Perusahaan perlu segera beralih dan mengoptimumkan penggunaan teknologi moden dan platform pendigitalan perniagaan untuk kekal relevan. Kerajaan akan menggalakkan peralihan ini melalui promosi agenda pendigitalan negara terutamanya dalam kalangan isi rumah B40 dan M40 dengan menyediakan platform keusahawanan atau bekerja sendiri sebagai sumber pendapatan alternatif. Tindakan segera termasuk mempunyai proses perniagaan dari awal hingga akhir yang berasaskan sistem digital dan automatik merangkumi pengurusan perolehan dan inventori, perakaunan, pemasaran digital, e-dagang dan sistem pembayaran digital.⁵ Laporan Bank Dunia dalam Malaysia's Digital Economy (2018) menyatakan penggunaan teknologi digital di Malaysia adalah meluas, namun penggunaan digital oleh perniagaan masih ketinggalan berbanding purata global. Hanya 29% perniagaan memiliki laman sesawang dengan hanya 5.2% terlibat dalam e-dagang pada 2015. Melangkah ke hadapan, Kerajaan telah menyediakan Rangka

⁵ Perbadanan Ekonomi Digital Malaysia (2020) menyenaraikan lima bidang utama untuk pendigitalan iaitu perolehan dan inventori, perakaunan dan cukai, pemasaran digital, e-dagang serta Titik Jualan Elektronik (ePOS) dan sistem pembayaran tanpa sentuhan.

Tindakan Ekonomi Digital Malaysia dan Pelan Jalinan Digital Negara (JENDELA) sebagai dasar yang inklusif bagi mendorong pendigitalan firma bagi semua saiz dan wilayah serta menghapuskan halangan pendigitalan.

Peningkatan Kemahiran dan Latihan Semula Guna Tenaga

Bagi menyokong kestabilan kewangan jangka masa panjang dan penjana pendapatan dalam kalangan individu, penilaian segera keperluan peningkatan kemahiran dan latihan semula guna tenaga akan membantu rakyat untuk kembali bekerja dengan selamat dan mengehendkan kesan pengangguran yang berpanjangan serta ketidakpadanan kemahiran. Kajian ini mendedahkan keperluan untuk guna tenaga dan perusahaan memperkukuhkan langkah peningkatan kemahiran dan latihan semula dalam mendepani norma baharu. Selari dengan strategi yang digariskan dalam Rancangan Malaysia Kedua Belas, 2021 – 2025 (RMKe-12), usaha akan dipertingkatkan bagi memanfaatkan dan menggunakan teknologi dan pendigitalan dalam proses kerja. Selain itu, peningkatan kemahiran dan latihan semula bakat juga penting bagi memenuhi keperluan industri serta menyediakan akses kepada pembelajaran sepanjang hayat untuk semua segmen. Kerajaan akan terus menyediakan bantuan bersasar bagi yang bekerja sendiri melalui pelaksanaan inisiatif peningkatan kemahiran dan latihan semula selari dengan keutamaan nasional seperti ekonomi digital, Pendidikan dan Latihan Teknikal dan Vokasional (TVET) dan Revolusi Perindustrian Keempat (4IR).

Sistem Perlindungan Sosial yang Komprehensif

Krisis ini telah menjejaskan rakyat dari segi keselamatan dan kesihatan serta kesejahteraan ekonomi yang menyumbang kepada pengurangan pendapatan serta peningkatan pengangguran dan kemiskinan. Pandemik ini turut mendedahkan sebahagian masyarakat tidak mempunyai perlindungan secukupnya daripada program keselamatan sosial seterusnya menekankan kepentingan sistem perlindungan sosial yang komprehensif sebagai penstabil automatik semasa krisis. Kajian ini antara lain menunjukkan kepentingan bantuan sosial dalam memastikan kesejahteraan kumpulan yang mudah terjejas. Selain itu, pangkalan data berpusat dan bersepadu diperlukan untuk membantu mengurus pelaksanaan dan penyelarasan langkah yang dirancang dengan berkesan di peringkat persekutuan dan negeri seterusnya menambah baik program perlindungan sosial dengan mengoptimumkan sumber. Pada masa yang sama, Kerajaan akan meneruskan usaha untuk meningkatkan kebolehpasaran dan mengurangkan kebergantungan kepada jaringan keselamatan sosial.

Mempertingkat Penyampaian Perkhidmatan Awam

Kerajaan terus memantau dan mengkaji pelaksanaan tindakan jangka masa pendek, sederhana dan panjang melalui platform peringkat tertinggi bagi memastikan pembaharuan dan pemulihan ekonomi diselaraskan dengan baik. Dalam jangka masa panjang, pendekatan yang diperbaharui akan menyokong belanjawan tahunan, RMKe-12 dan Wawasan Kemakmuran Bersama 2030 (WKB 2030) melalui pemantauan berterusan ke atas inisiatif pemulihan dan pembaharuan.

Kerajaan akan memperkukuh saluran komunikasi pada setiap peringkat untuk memastikan maklumat mengenai bantuan dan program disebarluaskan dengan berkesan. Selain itu, proses permohonan akan dipermudahkan. Perkhidmatan sokongan akan dapat diakses secara meluas oleh rakyat termasuk memenuhi keperluan golongan tertentu seperti ibu tunggal, anak yatim, orang tua dan orang kelainan upaya. Peranan dan penglibatan jentera kerajaan pada peringkat akar umbi, komuniti dan badan bukan kerajaan (NGO) akan dipertingkatkan.

Kesimpulan

Terdapat beberapa penemuan penting yang diperoleh menerusi kajian tersebut. Antaranya adalah pandemik COVID-19 dan pelaksanaan PKP memberi kesan buruk kepada isi rumah dan perniagaan dengan sebahagian pihak lebih terkesan berbanding yang lain. Selain itu, kajian tersebut mendapati bantuan yang disediakan oleh Kerajaan telah memanfaatkan sebahagian besar penduduk. Walau bagaimanapun, kajian tersebut juga mendedahkan terdapat bantuan yang tidak sampai kepada penerima yang layak atas pelbagai sebab termasuk kurang kesedaran mengenai inisiatif Kerajaan dan kesukaran proses permohonan. Melangkah ke hadapan, Kerajaan akan meningkatkan keberkesanan program bantuan dengan menambah baik penyampaian perkhidmatan dan saluran komunikasi serta melaksanakan pendekatan yang bersasar dalam memastikan bantuan yang disediakan dapat memberi manfaat kepada penerima yang layak.

Selain daripada bantuan kewangan, Kerajaan juga telah mengambil langkah sewajarnya untuk mengembalikan ekonomi kepada keadaan normal. Pelan Pemulihan Negara (PPN) dengan empat fasa pelaksanaan diumumkan pada 15 Jun 2021 menjadi panduan kepada rakyat, perniagaan dan pelabur berkaitan garis masa dan parameter pembukaan ekonomi secara berfasa dan sistematik. Pelan ini menetapkan syarat tertentu bagi pelonggaran atau pemansuhan PKP dan prosedur operasi standard (SOP). Agenda PPN merangkumi pendekatan menyeluruh yang memerlukan kerjasama pelbagai pihak berkepentingan termasuk kerajaan negeri, petugas barisan hadapan, sukarelawan, pemilik perniagaan dan badan bukan kerajaan (NGO) untuk meluaskan liputan vaksinasi dalam kalangan penduduk dewasa. Sehingga 13 Oktober 2021, sebanyak 90.9% penduduk dewasa telah lengkap divaksin.

Memperkukuh Agenda Kewangan Mampan

Agenda mampan terus disokong meskipun berhadapan dengan krisis pandemik yang berlarutan. Sebagai usaha untuk melonjakkan Malaysia menjadi hab kewangan mampan, Kerajaan telah berjaya melancarkan sukuk kelestarian berdaulat pertama di dunia dalam dolar AS pada April 2021. Terbitan sukuk bertempoh matang 10-tahun bernilai USD800 juta dan sukuk bertempoh matang 30-tahun bernilai USD500 juta (Sukuk Wakalah) diagihkan secara menyeluruh merangkumi Asia, Eropah, Timur Tengah dan Afrika serta AS. Lebihan langganan sebanyak 6.4 kali bagi terbitan tersebut mencerminkan keyakinan pelabur terhadap negara. Dua tranche tersebut mendapat penarafan A3 oleh Moody's Investors Services dan A- oleh S&P Global Ratings.

Permintaan yang tinggi ini juga memberikan kadar kupon terendah bagi terbitan sukuk berdenominasi dolar AS oleh Malaysia serta mencerminkan keyakinan pasaran ke atas pemulihan dan prospek pertumbuhan ekonomi

negara. Hasil terbitan Sukuk Kelestarian akan digunakan untuk membiayai projek sosial dan berkonsep hijau selaras dengan Matlamat Pembangunan Mampan (SDG) yang menjadi keutamaan Kerajaan mulai Belanjawan 2021.

RENCANA 1.2

Memetakan Perbelanjaan Pembangunan kepada Matlamat Pembangunan Mampan

Pengenalan

Usaha mencapai Matlamat Pembangunan Mampan (SDG) 2030 adalah antara dasar utama Kerajaan. Negara perlu memahami dengan jelas landskap dan mengenal pasti jurang pembiayaan untuk mencapai SDG memandangkan 2030 hanya kurang sedekad sahaja lagi. Justeru, Kerajaan mula menyelaras pembiayaan kepada SDG dalam Belanjawan 2021. Usaha pemetaan awal ini bermula dengan analisis ke atas perbelanjaan pembangunan (DE) 2015 di bawah Kementerian Sumber Asli dan Alam Sekitar (NRE) dan Kementerian Tenaga Teknologi Hijau dan Air (KeTTHA) berbanding DE 2019 di bawah Kementerian Alam Sekitar dan Air (KASA) dan Kementerian Tenaga dan Sumber Asli (KeTSA) yang telah dinamakan semula. Perbandingan DE ini dijalankan antara NRE dan KeTTHA dengan KASA dan KeTSA kerana Kementerian tersebut menjalankan fungsi dan tanggungjawab yang sama. Rencana ini meluaskan skop analisis SDG bagi DE yang telah dibelanjakan pada 2020 meliputi semua kementerian dan agensi. Analisis ini dapat mengenal pasti jurang pembiayaan bagi SDG di Malaysia.

Kaedah Pemetaan SDG bagi Program dan Projek Perbelanjaan Pembangunan

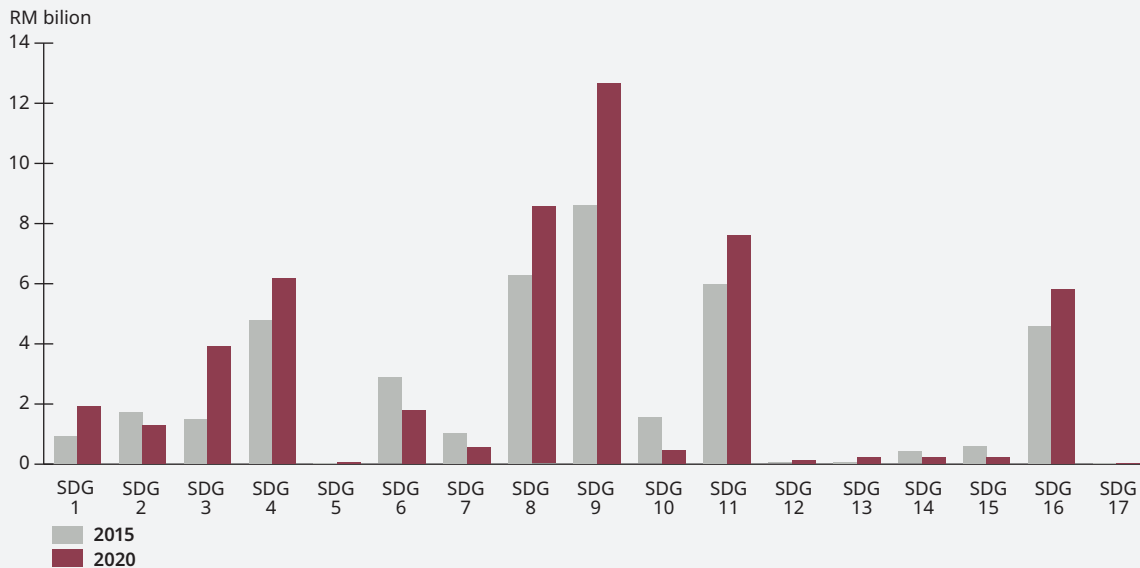
Pemetaan program dan projek DE bertujuan untuk mengenal pasti agihan DE bagi setiap SDG. Usaha ini masih dilaksanakan secara ex-post dan di peringkat percubaan merangkumi semua kementerian. Tahun asas yang dipilih ialah 2015 seiring dengan pelaksanaan Agenda 2030 manakala 2020 dipilih untuk mencerminkan perbelanjaan terkini yang diaudit.

Setiap program dan projek di bawah DE dipetakan kepada setiap SDG. Walau bagaimanapun, perbelanjaan tersebut akan diagihkan sama rata bagi setiap SDG sekiranya program atau projek melibatkan lebih dari satu SDG. Sebagai contoh, jika program atau projek menyumbang untuk pencapaian dua SDG maka jumlah peruntukan antara SDG akan diagihkan secara sama rata.

Hasil Kajian

Pada 2020, jumlah DE bagi semua Kementerian dan agensi berjumlah RM51.4 bilion berbanding RM40.8 bilion pada 2015 iaitu peningkatan purata tahunan sebanyak 4.7%. DE bagi 2015 dan 2020 mengikut SDG seperti dalam Rajah 1.2.1.

RAJAH 1.2.1. Perbelanjaan Pembangunan mengikut Matlamat Pembangunan Mampan, 2015 dan 2020

Sumber: Kementerian Kewangan Malaysia

Agihan DE lebih bertumpu kepada beberapa SDG bagi tahun tersebut dan lima SDG yang sama telah menerima peruntukan tertinggi melebihi 70% daripada jumlah DE. Tumpuan terus diberikan ke atas program atau projek berkaitan SDG9 (Industri, Inovasi dan Infrastruktur) diikuti oleh SDG8 (Pekerjaan Baik dan Pertumbuhan Ekonomi), SDG11 (Bandar dan Komuniti Mampan), SDG4 (Pendidikan Berkualiti) dan SDG16 (Keamanan, Keadilan dan Institusi yang Teguh).

JADUAL 1.2.1. Perbelanjaan Pembangunan bagi 5 Matlamat Pembangunan Mampan Teratas, 2015 dan 2020

MATLAMAT PEMBANGUNAN MAMPAN		RM BILION		BAHAGIAN KEPADA KESELURUHAN DE (%)		PERTUMBUHAN PURATA TAHUNAN (%)
		2015	2020	2015	2020	
1	SDG9	8.6	12.6	21.1	24.6	7.9
2	SDG8	6.3	8.5	15.4	16.6	6.2
3	SDG11	6.0	7.6	14.7	14.8	4.8
4	SDG4	4.8	6.2	11.8	12.0	5.3
5	SDG16	4.6	5.8	11.3	11.3	4.8
Jumlah		30.3	40.7	74.3	79.3	6.1
Keseluruhan DE		40.8	51.4	4.7

Sumber: Kementerian Kewangan Malaysia

Walaupun lima SDG teratas bagi tahun tersebut adalah sama, namun jumlah DE yang dibelanjakan bagi setiap SDG meningkat dengan ketara pada 2020. Sebagai contoh, SDG9 menerima agihan tertinggi pada 2020 berjumlah RM12.6 bilion berbanding RM8.6 bilion pada 2015 iaitu meningkat sebanyak 7.9%. Dalam tempoh yang sama, agihan DE bagi SDG8, SDG11, SDG4 dan SDG16 meningkat secara purata antara 4% hingga 6%. Secara keseluruhannya, DE untuk lima SDG ini berjumlah RM40.7 bilion atau 79.3% daripada jumlah DE pada 2020. Sebagai perbandingan, lima SDG ini menerima RM30.3 bilion atau 74.3% daripada jumlah DE pada 2015.

Fokus DE pada lima SDG teratas menunjukkan peranan Kerajaan sebagai pemudah cara dan pemboleh daya pertumbuhan dalam pembiayaan program dan projek berkaitan infrastruktur, R&D dan pendidikan untuk menjana ekonomi dan mewujudkan pekerjaan. Selain itu, urbanisasi negara yang semakin pesat memerlukan DE untuk persekitaran tempat tinggal yang kondusif di bandar diberikan keutamaan. Pada masa yang sama, perbelanjaan DE yang tinggi juga direkodkan dalam usaha memastikan negara kekal aman.

Walaupun bagaimanapun, SDG5 (Kesaksamaan Gender), SDG12 (Penggunaan dan Pengeluaran yang Bertanggungjawab), SDG13 (Tindakan Iklim), SDG14 (Kehidupan di Bawah Air) dan SDG17 (Kerjasama Demi Matlamat) terus menerima peruntukan yang paling rendah. Pada 2015, lima SDG terbawah hanya diperuntukkan sebanyak RM150 juta atau 0.4% daripada jumlah DE. Walaupun SDG yang sama menerima peruntukan yang lebih tinggi pada 2020 berjumlah RM610 juta, namun bahagian keseluruhan masih kecil iaitu 1.2% daripada jumlah DE dan peruntukan SDG17 berkurang sebanyak 27.5%.

JADUAL 1.2.2. Perbelanjaan Pembangunan bagi 5 Matlamat Pembangunan Mampan Terbawah, 2015 dan 2020

MATLAMAT PEMBANGUNAN MAMPAN		RM BILION		BAHAGIAN KEPADA KESELURUHAN DE (%)		PERTUMBUHAN PURATA TAHUNAN (%)
		2015	2020	2015	2020	2015 - 2020
1	SDG13	0.04	0.2	0.1	0.4	38.0
2	SDG14	0.04	0.2	0.1	0.4	38.0
3	SDG17	0.02	0.004	0.05	0.01	-27.5
4	SDG5	0.02	0.05	0.05	0.1	20.1
5	SDG12	0.03	0.11	0.1	0.2	30.0
Jumlah		0.15	0.61	0.4	1.2	32.4
Keseluruhan DE		40.8	51.4	4.7

Sumber: Kementerian Kewangan Malaysia

Perbincangan

Kebanyakan SDG menerima DE yang lebih tinggi pada 2020 berbanding 2015 yang memberi penekanan kepada beberapa SDG seperti Tindakan Iklim dan Tiada Kemiskinan. Sebaliknya, SDG lain menerima agihan yang lebih rendah seperti Kesaksamaan Gender, Pengurangan Ketidaksamarataan, Kerjasama Demi Matlamat serta Penggunaan dan Pengeluaran Bertanggungjawab. Agihan yang lebih rendah tidak bermakna Kerajaan tidak memberikan keutamaan kepada SDG tersebut. Kebiasaannya SDG tersebut dibiayai oleh sumber lain seperti dana luaran dan sumbangan. Walaupun terdapat peralihan fokus Kerajaan yang jelas terhadap pembiayaan program dan projek berkaitan Tindakan Iklim pada 2020, namun tidak banyak tumpuan diberikan kepada program dan projek berkaitan Kehidupan di Bawah Air, Kesaksamaan Gender, Kerjasama Demi Matlamat serta Penggunaan dan Pengeluaran yang Bertanggungjawab.

Usaha perlu dipertingkatkan untuk mewujudkan opsyen pembiayaan lain kepada SDG yang menerima peruntukan DE yang rendah bagi melengkapinya dengan peruntukan yang disediakan oleh Kerajaan. Oleh itu, Kerajaan dalam proses merangka Integrated National Financing Framework (INFF) yang merangkumi platform pembaharuan dalam pelbagai aspek seperti dasar, peraturan, instrumen kewangan, institusi dan kerjasama awam swasta. Kerajaan juga merancang untuk membangunkan

rangka kerja yang lebih lengkap, seragam dan eksplisit bagi kewangan mampan melalui Sustainable Finance Roadmap untuk melengkapinya. Inisiatif tersebut membolehkan Kerajaan mengenal pasti jurang dan pembiayaan yang bersesuaian bagi program dan projek berkaitan SDG. Justeru, inisiatif ini dapat membantu penyelarasan sumber pembiayaan seluruh negara dengan lebih baik bagi memastikan kewangan yang mencukupi dan mampan untuk pembangunan negara dalam usaha mencapai SDG menjelang 2030.

Kesimpulan

Penekanan yang diberikan oleh sesebuah negara dalam mencapai SDG secara umumnya dicerminkan melalui keutamaan program dan projek yang dilaksanakan. Beberapa SDG telah diberi lebih penekanan oleh Kerajaan berdasarkan analisis DE bagi 2015 dan 2020. Sehubungan itu, usaha perlu dilaksanakan untuk mengenal pasti punca perbezaan keutamaan, jurang kewangan dan sumber pembiayaan alternatif. Pendekatan semasa terlalu ringkas terutamanya dalam menggunakan pakai pengukur yang sama dalam agihan DE bagi program dan projek yang menyokong pelbagai SDG. Oleh itu, penambahbaikan dalam metodologi masih perlu dilaksanakan.

Kerajaan juga telah mencapai kemajuan dari pelbagai sudut pengurusan fiskal dan ekonomi. Usaha tersebut termasuk merangka Akta Tanggungjawab Fiskal yang dijangka dibentangkan di Parlimen pada 2022. Akta ini akan menginstitusikan pengurusan fiskal berhemah, tadbir urus dan ketelusan berdasarkan amalan terbaik global. Selain menerbitkan Sukuk Kelestarian, Kerajaan juga menubuhkan Dana Amanah MySDG dengan kerjasama Pertubuhan Bangsa-

Bangsa Bersatu (PBB) di Malaysia. Inisiatif ini menyediakan platform kepada pelbagai pihak termasuk Kerajaan, sektor swasta, NGO, individu serta entiti domestik dan antarabangsa untuk menyumbang dalam pencapaian SDG di Malaysia. Kerajaan terus menyelaraskan dan memperkemas pengurusan pembiayaan menerusi belanjawan tahunan bagi membolehkan pembiayaan program dan projek berkaitan alam sekitar, sosial dan tadbir urus (ESG) dilaksanakan secara sistematik, komprehensif dan efektif.

RENCANA 1.3

Pembiayaan bagi Pembangunan Mampan

Pengenalan

Pandemik COVID-19 dan risiko berkaitan iklim memberi impak buruk yang sama kepada kebanyakan negara. Seperti COVID-19, perubahan iklim melangkaui sempadan dan boleh membawa pelbagai kesan terhadap nyawa dan kehidupan. Sehubungan itu, terdapat keperluan yang mendesak dalam menangani perubahan iklim di seluruh dunia sejak beberapa tahun kebelakangan ini disebabkan oleh pelbagai faktor.

Impak perubahan iklim ini dapat dilihat apabila cuaca melampau telah mengakibatkan banjir dan kemarau seterusnya menyebabkan krisis kesihatan serta gangguan sekuriti makanan dan rantai bekalan di samping ketidakstabilan ekonomi dan kewangan. Selain itu, terdapat peningkatan permintaan daripada rakan dagang dan pelabur bagi jaminan produk mesra iklim dan biodiversiti serta peralihan yang lancar bagi mencapai sasaran sifar karbon. Pelabur juga menuntut perincian strategi tindakan iklim yang tegas dan teliti daripada pelanggan. Kegagalan dalam menyediakan

perincian strategi akan menyebabkan penurunan penarafan berdaulat, peningkatan premium insurans semula dan pertambahan pelarian akibat perubahan iklim. Terdapat juga risiko aset terkandas dalam sistem kewangan dan sektor lain yang tidak lestari seterusnya dijangka memberi kesan domino terhadap ekonomi.

Malaysia sedang berusaha untuk menjadi hab kewangan mampan yang membuka peluang kepada negara untuk mengguna pakai instrumen kewangan bagi mempercepat peralihan kepada ekonomi rendah karbon. Bagi memastikan kejayaan inisiatif ini, pendekatan inovatif dan inklusif perlu dilaksanakan bagi mencapai matlamat pembangunan jangka masa sederhana dan panjang seperti Matlamat Pembangunan Mampan (SDG) dan Wawasan Kemakmuran Bersama 2030 (WKB 2030). Landskap dan reka bentuk pembiayaan sedia ada negara perlu difahami bagi mengenal pasti jurang dan kaedah terbaik bagi memastikan pembiayaan yang mampan. Sektor swasta boleh menyumbang kepada pembiayaan dan pelaburan hijau melalui amalan Alam Sekitar, Sosial dan Tadbir Urus (ESG). Rencana ini menekankan beberapa inisiatif penting Kerajaan bagi mencapai pembiayaan yang mencukupi dalam pembangunan mampan negara.

Inisiatif Semasa

Pada masa kini, Kerajaan melaksanakan beberapa pilihan kewangan untuk mencapai pembangunan mampan seperti penerbitan sukuk, dana amanah, perolehan hijau, pembiayaan hijau dan penetapan harga karbon. Pada April 2021, Kerajaan telah menerbitkan sukuk kelestarian berdaulat melalui penerbitan sukuk bertempoh matang 10-tahun bernilai USD800 juta dan sukuk bertempoh matang 30-tahun bernilai USD500 juta (Sukuk Wakalah). Sukuk tersebut telah dilanggan lebih daripada 6.4 kali mencerminkan keyakinan pelabur global ke atas pemulihan dan prospek pertumbuhan ekonomi Malaysia meskipun berdepan dengan cabaran dan risiko berikutan pandemik COVID-19. Terbitan sukuk tersebut antara lain akan membantu membiayai program dan projek mampan negara.

Kerajaan akan menubuhkan Dana Amanah MySDG selaras dengan pengumuman Belanjawan 2021. Dana ini merupakan platform yang membolehkan pelbagai pihak termasuk sektor swasta, individu atau entiti dari dalam dan luar negara untuk menyumbang dan mengambil bahagian dalam usaha negara mencapai SDG. Penubuhan dana ini akan merapatkan jurang pembiayaan dan melengkapi peruntukan belanjawan tahunan yang disediakan oleh Kerajaan dalam membiayai program dan projek berkaitan SDG. Kerajaan memperuntukkan RM20 juta sebagai sumbangan awal kepada Dana Amanah MySDG dan bekerjasama dengan pejabat Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu (PBB) di Malaysia untuk mengurus dana ini secara bersama bagi menarik lebih banyak sumbangan dari dalam dan luar negara. Berdasarkan piawaian tinggi pengurusan dana dan projek yang diamalkan oleh PBB serta penawaran insentif cukai yang menarik, Dana ini dijangka memperolehi sumbangan yang tinggi daripada penyumbang berpotensi. Seterusnya, dana ini akan membantu pembiayaan program dan projek berkaitan SDG yang berimpak tinggi dan mempercepat pencapaian SDG menjelang 2030 atau lebih awal.

Kerajaan juga menerapkan inisiatif Perolehan Hijau Kerajaan (GGP) untuk menyokong penggunaan produk dan perkhidmatan hijau. Inisiatif ini mengintegrasikan kriteria penilaian berkaitan alam sekitar dalam perolehan Kerajaan dengan mengambil kira perlindungan alam semula jadi, pengurangan pencemaran dan pemuliharaan sumber. Pada 2018, Kerajaan menerbitkan Garis Panduan GGP 2.0 sebagai rujukan terkini merangkumi 20 kriteria GGP untuk produk dan perkhidmatan hijau seperti peralatan ICT, sistem penyaman udara dan perkhidmatan pembersihan. Kerajaan akan terus mengembangkan inisiatif ini dan menambah baik garis panduan GGP untuk meningkatkan pelaksanaan inisiatif hijau dalam sektor awam. Sehingga 2019, GGP dianggarkan bernilai RM290 juta melibatkan 25 kementerian seterusnya meningkat kepada RM559 juta melibatkan 26 kementerian pada 2020.

Terdapat juga inisiatif lain yang dilaksanakan oleh agensi Kerajaan seperti Bank Negara Malaysia (BNM) dan Suruhanjaya Sekuriti Malaysia (SC) dalam menangani perubahan iklim. Pada 2019, BNM telah mengumumkan penubuhan Jawatankuasa Bersama Mengenai Perubahan Iklim (JC3) bagi membantu pembiayaan swasta ke arah mencapai pembangunan mampan. Jawatankuasa ini yang dipengerusikan secara bersama oleh BNM dan SC bertujuan mengambil tindakan kolaboratif untuk membangunkan ketahanan iklim dalam sektor kewangan di Malaysia. Ia juga mengenal pasti keperluan untuk mempercepat tindak balas dalam memastikan peralihan yang lancar dan teratur ke arah ekonomi rendah karbon. Keperluan ini termasuk menguruskan pendedahan risiko berkaitan iklim dan memudahkan perniagaan beralih kepada amalan lestari.

Pelbagai inisiatif telah dilakukan oleh BNM untuk meningkatkan ketersediaan sektor kewangan dalam mengurus risiko berkaitan iklim dan menyokong peralihan yang teratur kepada ekonomi hijau. Inisiatif ini termasuk menerbitkan Kertas Rundingan Industri mengenai Panduan dalam Pengurusan Risiko Iklim dan Analisis Senario, menyelesaikan dan melaksanakan Perubahan Iklim dan Prinsip berasaskan Taksonomi (CCPT) serta mengeluarkan panduan sektoral Rangka Kerja Impak Pembiayaan dan Pelaburan Pengantaraan Berasaskan Nilai (VBIAF) mengenai tenaga boleh baharu, kecekapan tenaga, minyak sawit, pembuatan, pembinaan dan infrastruktur.

Pelbagai usaha dan inisiatif dilaksanakan oleh SC dalam menggerakkan pembiayaan sektor swasta ke arah pembangunan lestari termasuk menerbitkan Sukuk Pelaburan Bertanggungjawab dan Mampan (SRI) bernilai RM5.39 bilion pada 2020. Inisiatif lain pula ialah penerbitan Sukuk Sosial Pertama di Malaysia bernilai RM1 bilion oleh Khazanah Nasional pada 2015 dan Sukuk Hijau pertama di dunia dengan terimaan terbitan bernilai RM250 juta bagi membiayai pembinaan projek solar berskala besar pada 2017. Di samping itu, bon berdenominasi Ringgit bernilai RM635 juta dan bon berdenominasi mata wang asing bernilai USD680 juta telah diterbitkan pada 2018 di bawah Piawaian Bon Hijau, Sosial dan Kelestarian ASEAN. Sejak 2015, SC telah mengumumkan pelbagai dana termasuk 20 dana yang memenuhi syarat SRI dalam pasaran merangkumi 14 Amanah Saham, empat Dana Borong dan dua Dana Aset Campuran. Inisiatif tersebut telah menggalakkan dan memudahkan banyak syarikat tenaga boleh baharu tersenarai di pasaran saham Bursa Malaysia.

Inisiatif Masa Hadapan

Di peringkat global, pelbagai usaha telah dilakukan bagi menangani isu perubahan iklim dan mempercepat peralihan perniagaan ke arah pelaksanaan aktiviti rendah karbon. Sebagai contoh, EU akan melaksanakan Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM) mulai 2023. Mekanisme ini bertujuan mengenakan harga karbon ke atas barang import sebagai kaedah untuk menyamakan kos industri di Eropah yang mungkin telah memindahkan fasiliti pengeluaran ke negara yang tidak menguatkuasakan peraturan karbon. Pengenaan harga karbon akan memberi kesan negatif terhadap daya saing pengeksport Malaysia memandangkan struktur kos keseluruhan produk yang memasuki pasaran EU perlu mengambil kira cukai tambahan ini seterusnya meningkatkan harga barang. Pada masa kini, AS juga sedang mempertimbangkan pelaksanaan inisiatif serupa dikenali sebagai “fi import pencemar” yang mungkin memberi impak yang besar kepada pengeksport di Malaysia memandangkan EU dan AS merupakan antara rakan dagang penting negara. Justeru, usaha perlu dipergiat bagi meningkatkan kesedaran dalam kalangan pemain industri untuk mengambil kira perkembangan baharu ini dan segera menerapkan pelaksanaan aktiviti rendah karbon dalam operasi perniagaan atau berdepan risiko kehilangan daya saing eksport.

Berdasarkan perkembangan ini, Kerajaan sedang mengkaji beberapa inisiatif termasuk penggunaan instrumen ekonomi bagi penetapan harga karbon seperti cukai karbon dan pelaksanaan Skim Perdagangan Pelepasan (ETS) untuk mendorong industri beralih ke arah aktiviti rendah karbon. Kajian juga telah dijalankan untuk mencadangkan mekanisme terbaik bagi pelaksanaan cukai karbon di Malaysia. Kerajaan sedang menilai mekanisme ETS paling sesuai yang dapat dilaksanakan bagi menarik minat industri untuk terlibat dalam perdagangan karbon domestik. Mekanisme itu

juga perlu memenuhi Nationally Determined Contributions (NDCs)¹ yang ditetapkan di bawah Perjanjian Paris semasa Persidangan Rangka Kerja Pertubuhan Bangsa-bangsa Bersatu mengenai Perubahan Iklim (UNFCCC) pada 2015. Oleh itu, inisiatif tersebut bertindak sebagai faktor penarik dan penolak dalam mempercepat peralihan industri ke arah aktiviti rendah karbon. Inisiatif ini juga akan membantu industri memenuhi syarat yang dikenakan oleh negara lain pada masa hadapan tanpa memberi kesan kepada komitmen NDCs negara.

Melangkah ke hadapan, Kerajaan bekerjasama dengan pelbagai pihak termasuk badan antarabangsa untuk memperkukuh kemampuan pembiayaan Malaysia bagi memenuhi keperluan pembangunan mampan. Satu daripada usaha kolaborasi MOF dengan United Nations Development Programme (UNDP) ialah mengguna pakai Integrated National Financing Framework (INFF) yang merangkumi platform pembaharuan dalam pelbagai aspek meliputi dasar, peraturan, instrumen kewangan serta kerjasama institusi awam dan swasta. Bagi melengkapi usaha ini, Kerajaan sedang membangunkan rangka kerja yang menyeluruh, bersepadu dan eksplisit melalui pembangunan Sustainable Finance Roadmap untuk mencapai kewangan mampan. Outcome dan output daripada projek tersebut akan membolehkan Kerajaan mengenal pasti jurang pembiayaan serta membuat pilihan pembiayaan yang bersesuaian. Inisiatif ini akan membantu penyelarasan sumber pembiayaan sedia ada dalam negara untuk memastikan pembiayaan yang mencukupi bagi pembangunan hijau dan mampan.

Kesimpulan

Selain daripada pandemik COVID-19, negara juga berdepan dengan pelbagai cabaran termasuk risiko perubahan iklim. Malaysia telah membina kerangka pembangunan ke arah mencapai matlamat jangka masa panjang seperti WKB 2030 dan SDG. Pelbagai inisiatif telah dan sedang dilaksanakan Kerajaan bagi memastikan pembiayaan yang mencukupi untuk mencapai pembangunan mampan. Namun, masih terdapat keperluan untuk menyediakan pelan hala tuju dan membangunkan rangka kerja pembiayaan yang bersepadu, holistik dan sistematik bagi memastikan inisiatif pembangunan mampan mendapat sokongan pembiayaan yang mencukupi.

¹ Komitmen NDC Malaysia adalah pengurangan intensiti pelepasan Gas Rumah Kaca (GRK) kepada KDNK sebanyak 45% menjelang 2030 berbanding 2005.

Tinjauan

Ekonomi Global

Pertumbuhan global diunjur kembali pulih pada 2021 dan menyederhana pada 2022 selepas mencatat penguncupan ketara sebanyak 3.1% pada 2020 terutamanya disebabkan oleh kesan pandemik COVID-19 di seluruh dunia dan penutupan sektor ekonomi bagi mengekang penularan. Usaha untuk mengawal kesan pandemik melalui rangsangan fiskal dan dasar kewangan yang akomodatif dijangka dapat menambah baik sentimen dalam kalangan perniagaan dan pengguna di seluruh dunia. Walau bagaimanapun, wujud risiko pertumbuhan yang perlahan berikutan

ketidaktentuan situasi pandemik COVID-19 termasuk pewujudan dan penyebaran pelbagai jenis varian baharu yang lebih berbahaya.

Perbezaan pelaksanaan program vaksinasi dan sokongan dasar telah menyebabkan pemulihan ekonomi yang tidak sekata di seluruh dunia. Berdasarkan Pertubuhan Kesihatan Sedunia (WHO), sejumlah 6.5 bilion dos vaksin telah diberikan secara global dengan anggaran 46.5% penduduk dunia telah lengkap divaksin (Our World in Data, 2021). Pelaksanaan program vaksinasi yang pantas dapat menyokong pembukaan semula lebih banyak sektor ekonomi dan sosial yang akan meningkatkan prospek pemulihan ekonomi global dengan lebih baik.

Ekonomi Domestik

Ekonomi Malaysia berkembang sebanyak 7.1% pada separuh pertama 2021. Pertumbuhan ekonomi dijangka berterusan pada separuh kedua tahun ini terutamanya pada suku keempat dengan lebih banyak sektor ekonomi dan sosial beroperasi dengan kapasiti penuh. Trajektori pertumbuhan dijangka sejajar dengan kejayaan program vaksinasi di bawah Program Imunisasi COVID-19 Kebangsaan (PICK) serta pelbagai pakej rangsangan untuk membantu rakyat dan membina semula ekonomi. Secara keseluruhan, pertumbuhan ekonomi dijangka berkembang antara 3% hingga 4% pada 2021. Kesenambungan pakej tersebut bagi menangani impak COVID-19 akan memberi kesan limpahan dan sokongan tambahan kepada ekonomi pada 2022. Justeru, ekonomi diunjur berkembang antara 5.5% hingga 6.5% pada 2022 berdasarkan asas ekonomi yang kukuh dan kepelbagaian struktur ekonomi. Walau bagaimanapun, prospek yang lebih baik turut bergantung kepada faktor lain termasuk kejayaan mengawal pandemik, keberkesanan pelaksanaan PICK dan ekonomi global yang kukuh.

Perkembangan Monetari dan Kewangan

Dasar monetari kekal akomodatif dalam mengatasi kesan negatif ekoran penutupan ekonomi negara yang berpanjangan serta pada masa yang sama menyokong pemulihan ekonomi. Dasar ini juga memastikan tekanan inflasi kekal terkawal. Kadar Dasar Semalaman (OPR) dan Keperluan Rizab Berkanun (SRR) kekal stabil pada tujuh bulan pertama 2021 pada 1.75% dan 2.00%. Usaha untuk meningkatkan mudah tunai dalam pasaran termasuk fleksibiliti yang diberikan kepada institusi perbankan untuk menggunakan Sekuriti Kerajaan Malaysia (MGS) dan Terbitan Pelaburan Kerajaan Malaysia (MGII) bagi mematuhi SRR sehingga akhir 2022. Sektor perbankan kekal teguh disokong oleh mudah tunai mencukupi dan penampakan modal yang

kukuh sementara pasaran modal terus berdaya tahan disokong oleh mudah tunai domestik yang mencukupi dan persekitaran dasar yang memberangsangkan. Pelancaran Pelan Induk Pasaran Modal 3, 2021 – 2025 akan memastikan pasaran modal kekal relevan, cekap dan pelbagai bagi mempercepat pertumbuhan ekonomi mampan dan inklusif (Suruhanjaya Sekuriti Malaysia, 2021). Kedudukan dasar kewangan pada masa hadapan akan terus dipandu oleh data dan maklumat baharu serta kesan terhadap keseluruhan prospek inflasi dan pertumbuhan domestik.

Pengurusan Ekonomi

Kerajaan akan terus memberi tumpuan dalam memastikan kesejahteraan rakyat, meningkatkan perniagaan dan memudah cara aktiviti ekonomi dengan segera dalam norma baharu pascapandemik selaras dengan peralihan Malaysia ke fasa endemik COVID-19. Kerajaan sedang berada dalam fasa terakhir daripada enam tahap strategi¹ iaitu Menyusun Semula yang merangkumi pelaksanaan RMKe-12 melalui belanjawan tahunan dan pelan induk sektoral lain. Pada tahap ini, Kerajaan akan memberi tumpuan kepada penyusunan semula bagi menangani pelbagai cabaran struktural yang menghalang wawasan untuk menjadi negara makmur, inklusif dan mampan.

Isu dan Cabaran

Malaysia berdepan beberapa isu dan cabaran yang boleh mempengaruhi usaha mencapai wawasan negara. Isu tersebut termasuk keadaan yang memberi kesan langsung kepada rakyat seperti kesan kekal pandemik COVID-19 ke atas pendapatan, pertambahan golongan mudah terjejas serta guna tenaga tidak penuh dan perlindungan sosial yang tidak mencukupi. Di samping itu, beberapa cabaran ekonomi termasuk usaha untuk merencanakan semula industri pelancongan, landskap baharu

¹ Enam tahap strategi yang diperkenalkan Kerajaan pada 2020 termasuk Ketegasan, Ketahanan, Memulakan Semula, Pemulihan, Memperkasa dan Menyusun Semula.

perniagaan pascapandemik, asas hasil yang mengecil dan kemerosotan daya saing negara. Perubahan iklim juga akan menjadi ancaman baharu dengan kesan berbahaya seperti kesan pandemik COVID-19.

Kesan Kekal COVID-19 ke atas Pendapatan

Jabatan Perangkaan Malaysia (DOSM) melaporkan pendapatan per kapita pada 2020 berkurang sebanyak 6.5% kepada RM43,475 daripada RM46,450 pada 2019. Pada masa yang sama, purata gaji dan upah² berkurang sebanyak 9% daripada RM3,224 pada 2019 kepada RM2,933 pada 2020. Oleh itu, kebanyakan isi rumah dalam kumpulan isi rumah berpendapatan 40% pertengahan (M40) kini tersenarai di bawah kategori kumpulan isi rumah berpendapatan 40% terendah (B40). Jumlah penganggur juga meningkat sebanyak 39.9% daripada 508,200 orang pada 2019 kepada 711,000 orang pada 2020. Kemerosotan yang ditunjukkan dalam statistik tersebut telah menyebabkan penguncupan ekonomi sebanyak 5.6% pada 2020. Walaupun pelbagai pakej bantuan dan rangsangan telah mengekalkan kadar pengangguran di bawah 5%, namun terdapat kebimbangan mengenai kesan jangka masa panjang pandemik tersebut terhadap nyawa dan kehidupan rakyat.

Pertambahan Golongan Mudah Terjejas

Pandemik ini telah memberi kesan kepada setiap isi rumah di Malaysia yang merangkumi kumpulan B40, M40 dan isi rumah berpendapatan 20% teratas (T20). Laporan Anggaran Pendapatan Isi Rumah dan Insiden Kemiskinan Malaysia 2020 (2021) menyatakan sejumlah 12.8% isi rumah T20 dan 20% isi rumah M40 kini tergolong dalam kategori berpendapatan yang lebih rendah. Secara khususnya jika dibandingkan dengan kumpulan B40, golongan M1 iaitu 10 persentil terendah M40 menerima kesan yang lebih

teruk sepanjang pandemik berikutan komitmen kewangan dan perbelanjaan isi rumah yang tinggi. Data menunjukkan bahawa sekitar 600,000 hingga satu juta isi rumah M40 telah tergolong dalam kelompok pendapatan B40 berikutan pemberhentian pekerja dan potongan gaji.

Guna Tenaga Tidak Penuh dan Perlindungan Sosial yang Tidak Mencukupi

Pengangguran belia dan guna tenaga tidak penuh telah meningkat setiap tahun dengan pengangguran belia meningkat kepada 12% daripada jumlah tenaga buruh belia atau 314,000 orang pada 2020 (2019: 10.5% atau 295,800 orang). Guna tenaga tidak penuh berkaitan masa pada 2020 juga meningkat kepada 2.2% daripada jumlah penduduk bekerja atau 334,000 orang (2019: 1.3% atau 191,600 orang) berikutan tidak mampu untuk memenuhi peningkatan permintaan pencari kerja terutamanya graduan baharu dan golongan yang diberhentikan kerja semasa pandemik. Di samping itu, aturan kerja semasa yang tidak fleksibel tidak menarik minat penglibatan lebih ramai wanita dalam aktiviti ekonomi. Kebergantungan berterusan kepada pekerja asing terutamanya yang berkemahiran rendah serta upah yang tidak menarik telah menyebabkan kurang penglibatan rakyat Malaysia dalam pekerjaan tertentu. Pandemik ini juga telah mendorong peralihan ketara untuk bekerja dari rumah dan bekerja secara jarak jauh yang memerlukan kemahiran digital dan penggunaan teknologi dalam kebiasaan baharu. Selain itu, kekurangan perlindungan keselamatan sosial bagi sesetengah pekerja terutamanya golongan bekerja sendiri dan pekerja dalam sektor informal telah menjejaskan golongan tersebut semasa pandemik. Sehingga Jun 2021, Pertubuhan Keselamatan Sosial melaporkan hanya 6.5% daripada 2.5 juta orang yang bekerja sendiri berdaftar di bawah Akta Keselamatan Sosial Pekerjaan Sendiri 2017 [Akta 789] menunjukkan situasi yang membimbangkan.

² Merujuk kepada rakyat Malaysia sahaja.

RENCANA 1.4**Masa Hadapan Pekerjaan Pascapandemik COVID-19**

Pengenalan

Lebih 18 bulan telah berlalu sejak Pertubuhan Kesihatan Sedunia mengumumkan novel coronavirus (COVID-19) sebagai pandemik global. Ratusan juta penduduk terpaksa hidup dalam perintah kawalan pergerakan untuk menghentikan penularan virus. Ramai yang telah beralih secara mendadak kepada bekerja dari rumah manakala jutaan lagi telah kehilangan pekerjaan. Masa hadapan kelihatan tidak menentu. Malah, tidak diketahui sama ada cara kehidupan kita akan kembali normal seperti sebelum ini atau apakah kesan yang akan ditinggalkan oleh pandemik.

Seperti di negara lain, pandemik telah memberi impak kepada ekonomi Malaysia dan memberi kesan negatif kepada pasaran buruh. Impak ini khususnya dapat dilihat apabila lebih 100,000 pemberhentian pekerja dicatatkan pada 2020 dan bagi tempoh Januari hingga Jun 2021 angka tersebut hampir mencecah 35,000. Selain itu, pengangguran merekodkan kadar tertinggi sejak 1990 iaitu 5.3% pada Mei 2020 dan 4.5% pada keseluruhan 2020 iaitu lebih tinggi daripada purata tahunan kadar guna tenaga penuh 3.4% yang dicatatkan sebelum COVID-19.

Walaupun negara masih berada di bawah kawalan pergerakan, namun kes yang dilaporkan masih meningkat. Dalam tempoh beberapa bulan ini, kes jangkitan harian yang direkodkan di Malaysia telah melepasi lima angka. Justeru, pelaksanaan norma baharu bekerja dari rumah dan prosedur operasi standard yang ketat di tempat kerja dijangka berterusan sehingga negara bersedia untuk beralih ke fasa yang lebih longgar dalam Pelan Pemulihan Negara.

Walaupun begitu, bekerja dari rumah telah mempercepat penggunaan kaedah digitalisasi sepenuhnya dan mewujudkan proses pembelajaran melalui video dan perkongsian sosial secara langsung. Ramai berpendapat bahawa situasi ini telah mengubah struktur guna tenaga terutamanya kemahiran yang diperlukan dalam pasaran buruh Malaysia. Justeru, rencana ini bertujuan untuk melihat struktur guna tenaga sebelum dan semasa pandemik, bagaimana pandemik telah menormalkan amalan kerja jarak jauh dan permintaan pekerjaan pasca COVID-19.

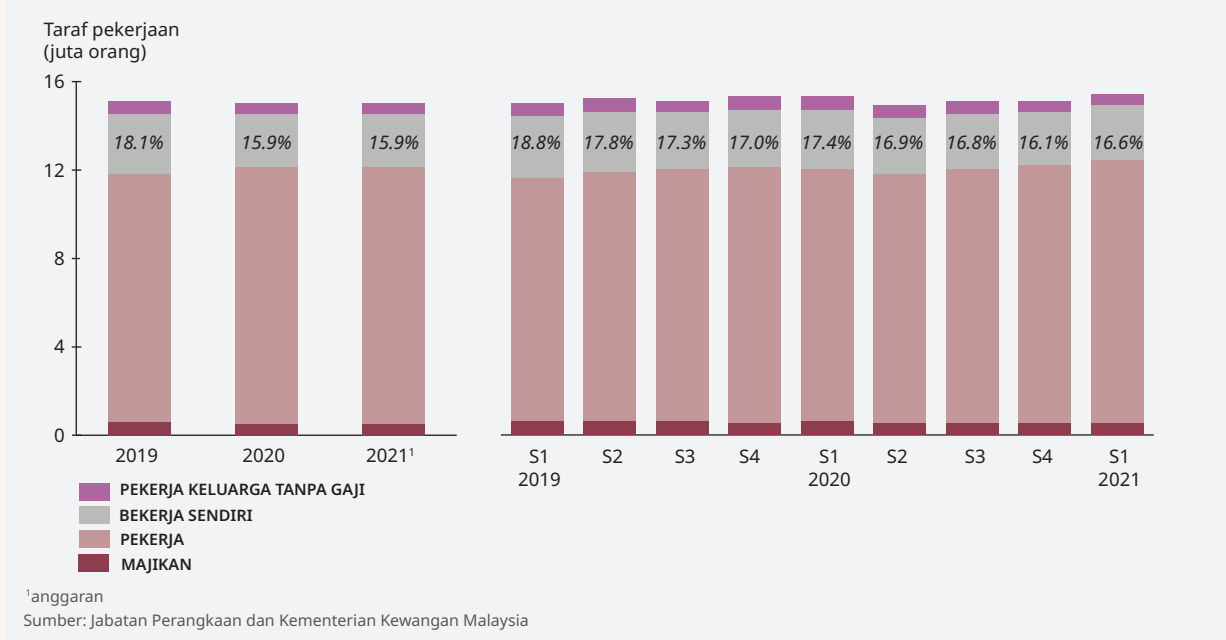
Analisis Situasi

Trend penunjuk utama pasaran buruh telah dikaji bagi mengenal pasti sama ada wujud perubahan dalam struktur pasaran buruh semasa tempoh pandemik. Analisis ini membandingkan tempoh sebelum dan sejak langkah kawalan penularan yang pertama iaitu Perintah Kawalan Pergerakan (PKP) yang dilaksanakan pada 18 Mac 2020 sehingga 12 Mei 2020. Pada peringkat awal PKP, hanya perkhidmatan perlu yang dibenarkan beroperasi manakala perkhidmatan bukan keperluan utama tidak dibenarkan beroperasi. Lanjutan daripada itu, beberapa fasa PKP telah dilaksanakan secara berperingkat untuk memastikan ekonomi terus beroperasi di samping terus mengekalkan tahap keselamatan dan perlindungan kesihatan dalam negara.

Akibatnya, pasaran buruh mengalami trend di luar jangkaan dengan merekodkan kadar pengangguran melebihi 4% iaitu jauh daripada tahap guna tenaga penuh. Berdasarkan trend suku tahunan, kadar pengangguran merekodkan kadar tertinggi iaitu 5.1% pada suku kedua 2020

berbanding tempoh sebelum krisis iaitu 3.4%. Prestasi perniagaan yang tidak memberangsangkan pada 2020 telah menyebabkan peningkatan pemberhentian pekerja serta pembekuan pengambilan pekerja baharu. Oleh itu, permintaan buruh menjadi lebih perlahan dengan jumlah peluang guna tenaga yang lebih rendah. Pekerja yang bekerja sendiri juga berkurang kepada 2.4 juta pada suku pertama 2021 berbanding 2.7 juta pada suku pertama 2020 seperti ditunjukkan dalam Rajah 1.4.1. Golongan bekerja sendiri yang kebanyakannya terdiri daripada perniagaan berskala kecil dan usahawan yang tidak berdaftar merupakan antara golongan mudah terjejas yang paling terkesan oleh pandemik.

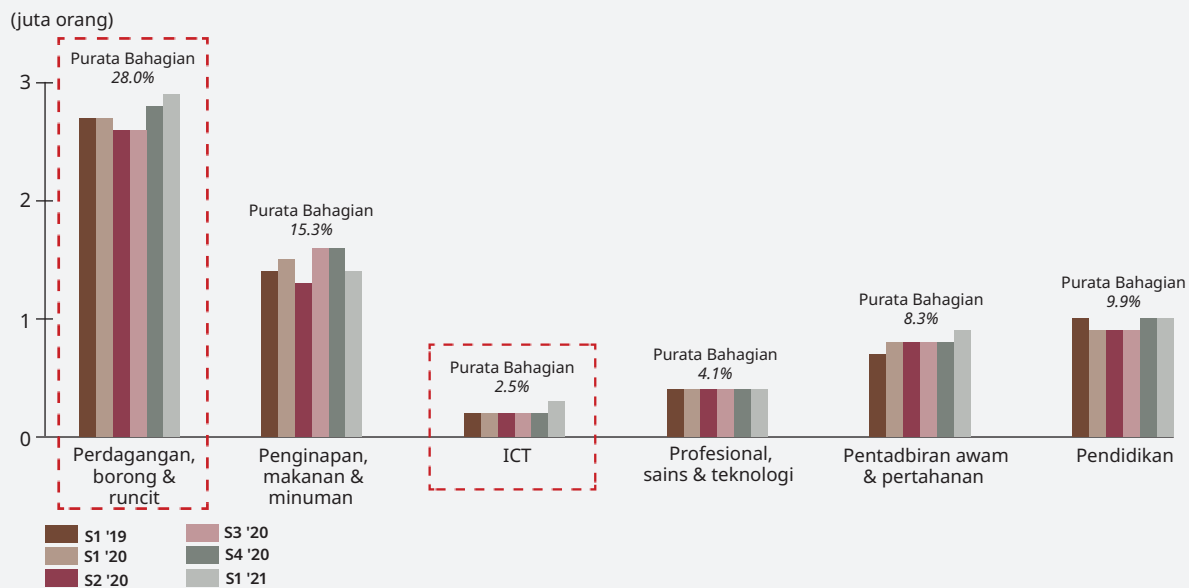
RAJAH 1.4.1. Penduduk Bekerja Mengikut Taraf Pekerjaan Sebelum dan Semasa Pandemik

Walaupun bilangan guna tenaga menunjukkan peningkatan secara marginal pada setiap suku tahun, namun komposisi guna tenaga mengikut sektor kekal sama dengan sebahagian besar bertumpu dalam sektor perkhidmatan diikuti sektor pembuatan dan sektor pertanian. Dalam sektor perkhidmatan, subsektor perdagangan borong dan runcit merekodkan bahagian guna tenaga tertinggi iaitu sebanyak 28% diikuti oleh penginapan dan makanan dan minuman (15.3%) serta subsektor pendidikan (9.9%). Sementara itu, subsektor ICT hanya mencatatkan 2.5% seperti ditunjukkan dalam Rajah 1.4.2.

Perbadanan Ekonomi Digital Malaysia (MDEC) menyatakan bahawa permintaan bagi pakar digital meningkat tiga kali ganda daripada sekitar 19,000 kekosongan pada Jun 2020 kepada 56,000 kekosongan pada April 2021. Pekerjaan yang paling popular ialah pembangunan perisian, data sains, perkhidmatan IT, keselamatan digital dan e-dagang. Walau bagaimanapun, pekerja dalam subsektor ICT hanya meningkat sebanyak 15,800 orang (6.6%) pada suku pertama 2021 berbanding tempoh yang sama tahun lalu. Peningkatan ini adalah amat kecil berbanding 200,300 orang (7.4%) dalam subsektor perdagangan borong dan runcit dan 98,400 orang (12.5%) dalam subsektor pentadbiran awam dan pertahanan, aktiviti keselamatan sosial wajib.

RAJAH 1.4.2. Bahagian Guna Tenaga Mengikut Subsektor Perkhidmatan Terpilih

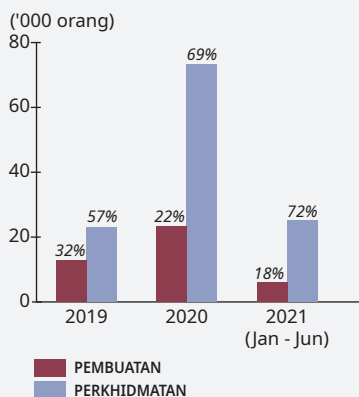

Sumber: Jabatan Perangkaan dan Kementerian Kewangan Malaysia

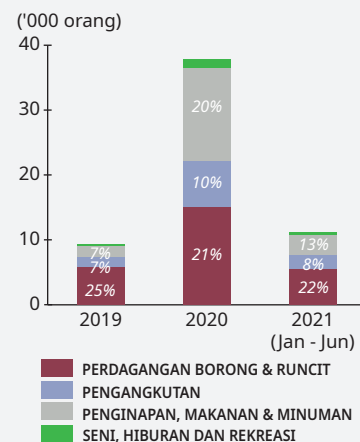
Berdasarkan pemberhentian pekerja mengikut sektor, kadar tertinggi dicatatkan dalam sektor perkhidmatan dan pembuatan berikutan operasi perniagaan yang terhad telah menjejaskan waktu bekerja serta pendapatan perniagaan. Kebanyakan pemberhentian pekerja dalam sektor perkhidmatan terutamanya daripada subsektor penginapan, makanan dan minuman berikutan sekatan dalam aktiviti perjalanan yang telah memberi impak kepada perkhidmatan pengangkutan dan semua aktiviti berkaitan pelancongan. Daripada lebih 34,700 orang yang diberhentikan sehingga Jun 2021, sebanyak 64.6% adalah dalam kalangan pekerja mahir dan separuh mahir (27.6%) seperti ditunjukkan dalam Rajah 1.4.3.

RAJAH 1.4.3. Pemberhentian Pekerja Sebelum dan Semasa Pandemik

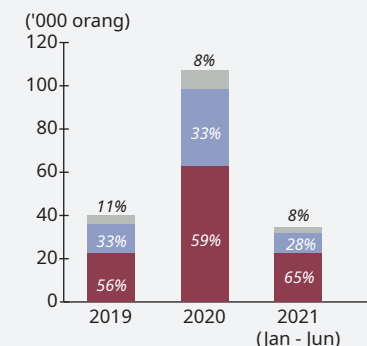
Pemberhentian mengikut Sektor % daripada Jumlah Pemberhentian

Pemberhentian bagi Aktiviti Berkaitan Pelancongan % daripada Jumlah Pemberhentian Sektor Perkhidmatan

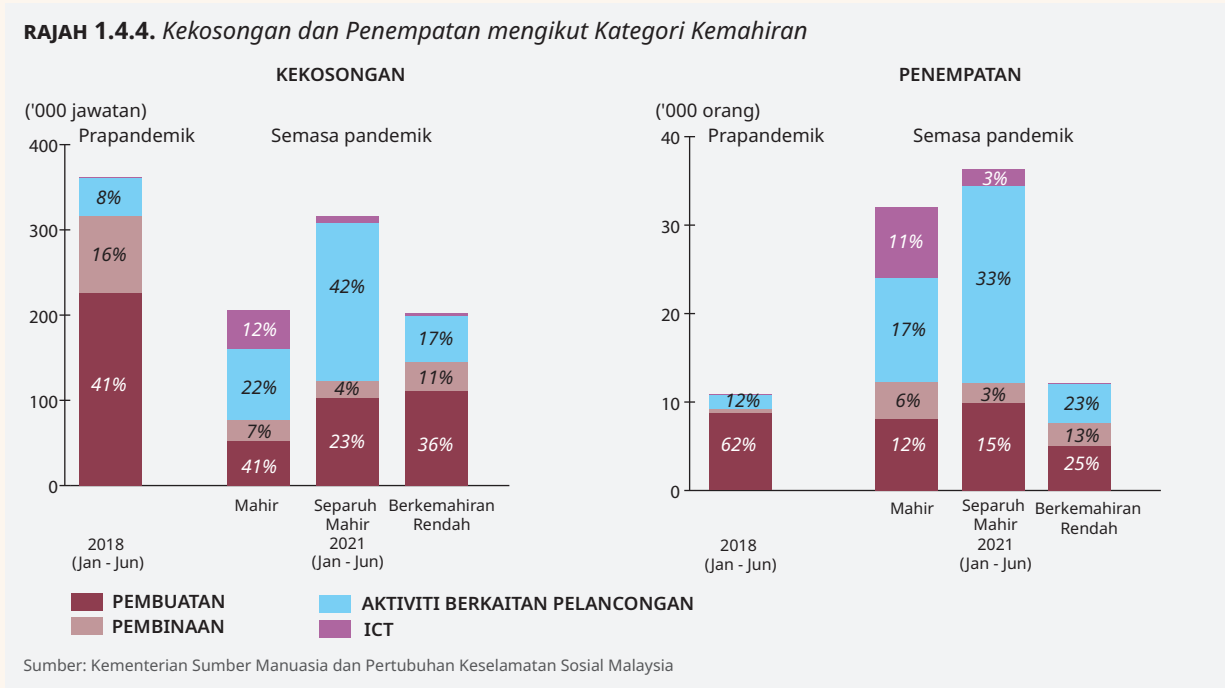

Pemberhentian mengikut Kategori Kemahiran % daripada Jumlah Pemberhentian

Sumber: Pertubuhan Keselamatan Sosial Malaysia

Kekosongan dan penempatan pekerjaan juga tidak menunjukkan perubahan ketara memandangkan kebanyakan kekosongan dan penempatan masih berlaku terutamanya dalam sektor pembuatan, subsektor penginapan, makanan dan minuman serta subsektor perdagangan borong dan runcit seperti ditunjukkan dalam Rajah 1.4.4.

Analisis oleh Institut Maklumat dan Analisis Pasaran Buruh (ILMIA) pada 2020 menunjukkan bahawa lima pekerjaan teratas dengan kekosongan tertinggi semasa tempoh pandemik termasuk operator mesin dan loji pegun; profesional pengiklanan dan pemasaran; penasihat kewangan dan pelaburan; kerani am pejabat; dan pengarah urusan dan ketua eksekutif. Lima pekerjaan teratas ini mewakili 33% daripada jumlah kekosongan jawatan pada suku ketiga 2020¹. Pekerjaan yang disenaraikan oleh ILMIA dan MDEC juga merupakan sebahagian daripada Senarai Pekerjaan Kritikal² yang mendapat permintaan tinggi daripada majikan pada 2019 dan 2020 kecuali jawatan kerani am pejabat.

Perspektif Permintaan Buruh

Walaupun analisis menunjukkan tiada perubahan ketara dalam struktur guna tenaga, namun amalan kerja jarak jauh yang dilaksanakan secara meluas oleh industri disokong oleh Revolusi Perindustrian Keempat (4IR) dan kemajuan pendigitalan dijangka membawa perubahan dalam struktur guna tenaga dan pekerjaan masa hadapan pascapandemik. Forum Ekonomi Dunia (2018) menjangkakan berlaku kemunculan teknologi dalam beberapa tahun akan datang. Laporan tersebut menerangkan bahawa pemesinan automatik menyumbang sebanyak 29% daripada kerja yang disiapkan dan dijangka meningkat kepada 42% pada 2022 dan 52% menjelang 2025. Dalam erti kata lain, lebih daripada separuh tugas kerja akan diautomasi sepenuhnya dan disiapkan oleh mesin dalam tempoh tujuh tahun akan datang. Justeru, syarikat dan organisasi perlu mula

¹ Job Market Insights (Suku Ketiga 2020).

²Laporan Senarai Pekerjaan Kritikal 2019/2020.

mengubah suai perancangan masa hadapan untuk memenuhi trend tersebut dengan meningkatkan pelaburan sumber dalam bidang automasi dan teknologi yang merupakan norma baharu. Laporan tersebut juga menyenaraikan beberapa pekerjaan yang akan diganti dengan automasi dalam waktu terdekat termasuk kemasukan data, perakaunan, simpan kira, pembayaran gaji, pentadbiran, kerja perkilangan, perkhidmatan perniagaan dan pentadbiran, pengurusan serta pengauditan.

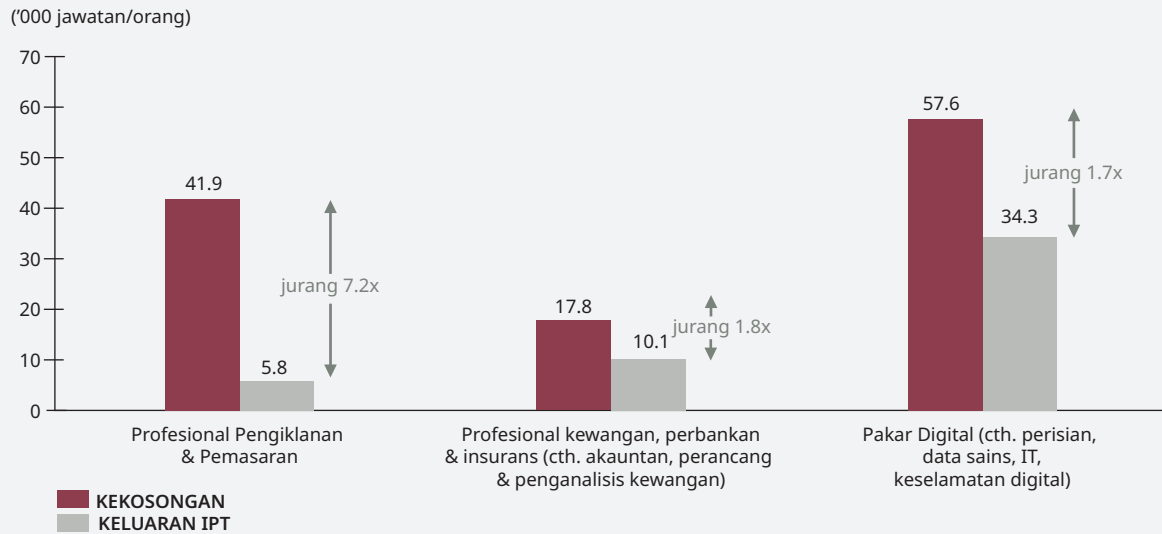
Berdasarkan QS Top Universities (2020), dua per tiga daripada pekerjaan pada 2030 terdiri daripada pekerjaan berintensifkan kemahiran insani (soft-skill). Kemahiran ini merangkumi nilai kepimpinan yang baik; fleksibel dan mudah menyesuaikan diri dengan perubahan dan tekanan kerja; pemikiran kritis dan objektif dalam membuat keputusan; celik teknologi; kompeten dalam komunikasi dan memiliki kecerdasan emosi yang tinggi; serta mempunyai pemikiran yang kreatif dan inovatif. Justeru, institusi pengajian tinggi perlu memastikan bekalan tenaga kerja masa hadapan dilengkapi dengan kemahiran insani yang amat diperlukan.

Laporan oleh Organisation for Economic Co-operation and Development (2019) juga mengetengahkan beberapa perkara penting yang perlu diberi keutamaan oleh majikan untuk menempuhi era pendigitalan. Pertama, majikan perlu mempersiapkan pekerja untuk menghadapi pekerjaan masa hadapan dan perubahan dalam pekerjaan sedia ada kerana transformasi digital boleh menyebabkan pekerjaan tertentu terhapus. Kedua, majikan perlu memperkasakan pekerja dengan pelbagai set kemahiran untuk berjaya dalam dunia pekerjaan digital. Tumpuan yang lebih perlu diberikan kepada kemahiran kognitif termasuk kemahiran digital, kemahiran sosial dan emosi, kemahiran khusus pekerjaan dan yang paling penting motivasi untuk menghadapi perubahan. Ketiga, majikan perlu bersedia mendepani cabaran besar dalam menyediakan latihan termasuk peluang pembelajaran sepanjang hayat khususnya kepada pekerja berkemahiran rendah. Akhir sekali, majikan perlu menambah baik perlindungan sosial kepada pekerja bagi memastikan tiada pekerja yang ketinggalan daripada menerima perlindungan sosial.

Perspektif Penawaran Buruh

Meskipun demikian, persoalan juga mungkin timbul sama ada majikan dan tenaga kerja akan datang bersedia untuk mendepani pekerjaan masa hadapan dalam era pascapandemik. Analisis permintaan buruh menunjukkan bahawa pekerjaan yang mempunyai permintaan tinggi dalam pasaran semasa pandemik ialah profesional pengiklanan dan pemasaran; penasihat kewangan dan pelaburan; pengarah urusan dan ketua eksekutif; serta pakar digital dalam pembangunan perisian, data sains, perkhidmatan IT, keselamatan digital dan e-dagang. Walau bagaimanapun, laporan Kajian Pengesanan Graduan Kementerian Pengajian Tinggi menunjukkan bahawa daripada lebih 305,000 keluaran siswazah pada 2020 sejumlah 11.3% merupakan siswazah dalam bidang sains, matematik dan komputer; 3.3% dalam kewangan, perbankan dan insurans; dan 1.9% dalam pemasaran dan pengiklanan. Justeru, institusi tertiar mungkin tidak dapat memenuhi keperluan pekerjaan masa hadapan seperti ditunjukkan dalam Rajah 1.4.5. Sebagai alternatif, pekerja mungkin perlu dilengkapi dengan kemahiran bagi pekerjaan masa hadapan melalui peningkatan kemahiran dan latihan semula.

RAJAH 1.4.5. Kekosongan dan Keluaran Institusi Pengajian Tinggi, 2020

Sumber: Kementerian Pengajian Tinggi dan Pertubuhan Keselamatan Sosial Malaysia

Laporan Forum Ekonomi Dunia (2020) menerangkan terdapat beberapa strategi yang akan dilaksanakan oleh syarikat di Malaysia dalam menghadapi gelombang pendigitalan dan keperluan pekerjaan masa hadapan. Semua syarikat yang terlibat dalam kajian selidik menyatakan akan mempercepat pendigitalan proses kerja (seperti menggunakan alat digital, persidangan video, dll.) untuk pekerjaan masa hadapan; menyediakan lebih banyak peluang bekerja secara jarak jauh (75%); mempercepat aplikasi pendigitalan dalam program peningkatan kemahiran dan latihan semula (iaitu penyedia pendidikan teknologi) (58.3%); serta menempatkan semula pekerja bagi tugas berbeza buat sementara waktu (33.3%). Bagi mendepani perubahan dalam keperluan kemahiran, antara lain sebanyak 86% daripada syarikat yang dikaji selidik akan mengautomasi kerja; 86% akan mengambil kakitangan tetap baharu dengan kemahiran yang relevan dengan teknologi baharu; dan 86% menjangkakan pekerja sedia ada akan memperoleh kemahiran semasa bekerja. Syarikat juga akan memberi fokus kepada program peningkatan kemahiran dan latihan semula untuk melengkapkan pekerja dengan kemahiran terkini dan ilmu pengetahuan yang diperlukan termasuk pemikiran analitik dan inovatif; pemikiran kritis dan analisis; serta penggunaan, pemantauan dan pengawalan teknologi.

Inisiatif Semasa untuk Mendepani Pekerjaan Masa Hadapan

Transformasi digital bagi sesebuah negara merupakan satu perjalanan melalui pelbagai kemungkinan laluan. Malaysia telah memulakan proses mengintegrasikan teknologi digital meliputi semua bidang dalam ekonomi secara berfasa. Walau bagaimanapun, wujud rintangan bagi ekonomi untuk beralih sepenuhnya ke arah pendigitalan memandangkan lebih daripada 90% perniagaan di Malaysia merupakan perusahaan mikro, kecil dan sederhana (PMKS). Oleh itu, peniaga kecil juga perlu diperkasa dengan teknologi digital dalam pelbagai sektor menerusi program bantuan sedia ada. Sehingga kini, Kerajaan telah menyediakan bantuan tersebut melalui SME Digital Accelerator Grant, 100GoDigital dan Smart Automation Grant bagi menyokong PMKS untuk mengautomasi proses perniagaan dan beralih ke arah pendigitalan.

Individu dan usahawan mikro juga dibantu oleh MDEC untuk melaksanakan pendigitalan dalam proses kerja. Antara inisiatif pendigitalan MDEC ialah Global Online Workforce (GLOW), eUsahawan dan program eRezeki. Program tersebut memberi peluang kepada rakyat Malaysia terutamanya golongan berpendapatan rendah untuk menjana pendapatan tambahan dengan melakukan tugas secara digital melalui platform sumber khalayak (crowdsourcing).

Walaupun jumlah kekosongan jawatan dalam bidang digital adalah tinggi, namun kebanyakan kekosongan tersebut memerlukan bakat yang berpengalaman. Situasi ini merupakan cabaran kepada graduan yang baru menamatkan pengajian. Oleh itu, graduan boleh merapatkan jurang pengalaman dengan membuat kerja digital secara *freelance* sebagai latihan sebelum bekerja. Beberapa platform yang dapat digunakan ialah Upwork, Freelancer.com atau Fiverr. Pada masa yang sama, bakat muda boleh mempelajari beberapa kemahiran digital yang diperlukan pasaran seperti kemahiran analitik, pembangunan perisian, pelbagai bahasa pengaturcaraan dan pengkomputeran awan sebagai persiapan sebelum memasuki pasaran pekerjaan.

Direktori Latihan Kemahiran Digital yang dibangunkan oleh MDEC juga menyediakan kursus yang telah diperaku dan disahkan oleh pakar pengamal teknologi untuk membantu bakat baharu mengenal pasti kursus latihan yang bersesuaian. Pencari kerja boleh mendapat maklumat yang lebih tepat apabila merujuk direktori ini manakala pekerja sedia ada boleh meningkatkan kerjaya mereka dengan mengikuti kursus untuk mendapatkan kemahiran yang diperlukan oleh pasaran seperti dinyatakan sebelum ini. Usaha ini juga dapat membantu pelajar lepasan sekolah menengah atau pelajar prauniversiti dalam membuat keputusan mengenai jurusan pembelajaran yang ingin dipilih memandangkan direktori ini menunjukkan trend terkini dan peluang kerjaya dalam bidang berkaitan teknologi digital yang menjanjikan masa hadapan yang cerah.

Selain itu, HRD Corp telah membangunkan Kerangka Kemahiran Industri (IndSF) iaitu alat penilaian mengenai kemahiran dan kompetensi yang diperlukan mengikut kategori pekerjaan secara terperinci. Kerangka ini bertujuan untuk membantu majikan, pekerja dan penyedia latihan memahami perkembangan terkini mengenai kemahiran yang diperlukan. Set kemahiran yang dinyatakan dalam IndSF merangkumi pelbagai kemahiran insani dan kemahiran teknikal untuk setiap pekerjaan. Maklumat ini memberikan panduan yang baik kepada semua majikan dan pekerja kerana modul latihan akan dikemas kini secara berkala.

Di samping itu, bagi memastikan segenap lapisan masyarakat bersedia untuk mendepani gelombang pendigitalan dalam memenuhi keperluan kerja masa hadapan, Rangka Tindakan Ekonomi Digital Malaysia telah menggariskan strategi untuk mempercepat pencapaian Malaysia sebagai sebuah ekonomi maju dan berteknologi. Pelan pembangunan ini telah mengenal pasti enam teras strategik iaitu memacu transformasi digital di sektor awam; meningkatkan daya saing ekonomi melalui pendigitalan; membina infrastruktur digital yang menyokong, membangunkan bakat digital yang tangkas dan kompeten; mewujudkan masyarakat digital yang inklusif; dan membina persekitaran digital yang dipercayai, selamat dan beretika. Strategi tersebut akan menjadi landasan untuk meletakkan Malaysia di kedudukan yang strategik sebagai ekonomi berdaya saing di era baharu.

Kesimpulan

Struktur guna tenaga tidak mengalami perubahan yang ketara semasa tempoh pandemik. Walau bagaimanapun, pelaksanaan kerja jarak jauh secara meluas termasuk amalan bekerja dari rumah dan kemajuan pendigitalan dijangka mengubah landskap guna tenaga dan pekerjaan pada masa hadapan. Justeru, majikan perlu terus melatih pekerja mereka manakala pekerja perlu terus meningkatkan kemahiran sendiri untuk memenuhi keperluan kemahiran masa hadapan. Dari segi penawaran, institusi tertiar perlu memberi lebih penekanan kepada program berkaitan digital

dan menerapkan pemikiran analitik dan kemahiran insani lain dalam kursus sedia ada yang bukan berkaitan dengan bidang IT yang dapat memberi nilai tambah kepada tenaga kerja setelah memasuki pasaran pekerjaan. Semua inisiatif sedia ada yang menyumbang ke arah pendigitalan juga perlu diteruskan untuk menyokong perniagaan mengguna pakai alat teknologi dalam operasi harian. Usaha tersebut seterusnya akan membolehkan pemain dalam pasaran buruh beralih secara progresif ke arah automasi dan pendigitalan demi memenuhi keperluan pekerjaan masa hadapan.

Merencanakan Semula Industri Pelancongan

Pelancongan dan aktiviti yang berkaitan terus terjejas teruk disebabkan oleh pandemik. United Nations World Tourism Organization melaporkan pendapatan eksport global daripada pelancongan berkurang sebanyak USD930 bilion pada 2020. Jumlah kerugian ini sangat ketara memandangkan industri pelancongan menyokong satu daripada 10 pekerjaan dan menjadi sumber pendapatan kepada berjuta penduduk di negara membangun dan maju. Menurut World Travel and Tourism Council, pandemik COVID-19 berkemungkinan menyebabkan industri pelancongan kerugian hampir USD22 bilion dan kehilangan hampir 50 juta pekerjaan di seluruh dunia. Persatuan Hotel Malaysia menyatakan kerugian industri perhotelan berjumlah RM6.5 bilion pada 2020. Kadar purata penginapan dan caj harian pada 2020 berkurang kepada 27.5% dan RM196.69 (2019: 64.5% dan RM223.48). Walaupun pemulihan industri pelancongan bergantung kepada pembukaan sempadan dan sekatan

perjalanan, namun pemulihan juga bergantung kepada penyelesaian inovatif untuk membantu industri mengatasi krisis.

Landskap Baharu Perniagaan Pascapandemik

Antara kesan terbesar COVID-19 adalah bagaimana pandemik telah mengubah cara perniagaan dijalankan. Pandemik ini telah memaksa firma untuk mengguna pakai model perniagaan baharu berasaskan digital. Pascapandemik, Finbarr Toesland (2021) menyatakan bahawa peruncit berteknologi dapat menggandakan pendapatan sekiranya mereka terlibat dengan aktiviti 'phygital'.³ Walau bagaimanapun, model baharu ini memerlukan inovasi, kreativiti, keupayaan dan kesanggupan perniagaan untuk menerapkan perubahan tersebut dalam operasi perniagaan mereka. Perubahan ini akan menjadi cabaran dalam konteks Malaysia. Perusahaan mikro, kecil dan sederhana (PMKS) secara umumnya tidak bersedia beralih daripada norma perniagaan tradisional disebabkan oleh faktor seperti keperluan pelaburan dan aliran tunai yang tinggi.

RENCANA 1.5

Iktibar daripada Pandemik COVID-19

Pengenalan

Pandemik COVID-19 dan pelaksanaan pelbagai kaedah Perintah Kawalan Pergerakan (PKP) di seluruh negara telah mengubah aktiviti harian orang ramai dan operasi perniagaan secara drastik. Rakyat bukan sahaja terjejas dari aspek keselamatan dan kesihatan malah dari segi ekonomi terutamanya akibat pengurangan pendapatan boleh guna dan peningkatan pengangguran. Industri dan perniagaan juga terkesan berikutan penutupan sempadan dan sekatan pergerakan serta aktiviti perniagaan yang telah mengehendak kapasiti pengeluaran dan hasil jualan. Walau bagaimanapun, tidak semua kesan pandemik bersifat negatif. Rencana ini menekankan beberapa iktibar daripada pandemik dari perspektif ekonomi dan kesan positif terhadap alam sekitar serta beberapa cadangan untuk negara melangkah ke hadapan.

³ Fizikal dan digital dihubungkan pada masa yang sama tanpa perlu hadir di premis peruncitan.

Isu Berbangkit berikutan Pandemik COVID-19

Pandemik ini telah menyingkap beberapa isu dalam kalangan individu dan industri. Krisis ini juga telah mendedahkan kesan kebergantungan yang tinggi terhadap pekerja asing, penggunaan teknologi yang rendah dalam sektor pembinaan, kebergantungan tinggi terhadap ketibaan pelancong dan terimaan pelancongan serta simpanan yang rendah oleh individu. Di samping itu, pandemik ini mendedahkan kesan aktiviti manusia dan perniagaan terhadap pencemaran alam sekitar.

Kebergantungan Tinggi Terhadap Pekerja Asing

Sebelum pandemik COVID-19, pelbagai kebimbangan telah diketengahkan mengenai kebergantungan negara yang tinggi terhadap pekerja asing tidak mahir dan berkemahiran rendah. Secara umum, rakyat Malaysia tidak berminat bekerja dalam pekerjaan 3D (kotor, bahaya dan sukar) yang mengakibatkan sektor tertentu dimonopoli oleh pekerja asing. Kebanyakan pekerja asing bekerja dalam sektor berintensif buruh seperti sektor pembuatan, pembinaan, perladangan, pertanian dan pembantu domestik (Bank Dunia, 2019). Pelaksanaan PKP, penutupan sementara dan sekatan ke atas kebanyakan aktiviti ekonomi telah menyebabkan pengurangan pekerja di lapangan serta jumlah pemberhentian pekerja yang tinggi terutamanya dalam kalangan pekerja asing. Inisiatif Kerajaan untuk menghantar pulang pekerja asing ke negara asal dan memperketat polisi kemasukan warga asing semasa pandemik turut menyumbang kepada kekurangan pekerja terutamanya dalam sektor pertanian dan pembinaan. Akibatnya berlaku penguncupan ketara dalam pertumbuhan KDNK dan produktiviti buruh pada 2020 seperti dalam Jadual 1.5.1.

JADUAL 1.5.1. *Keluaran Dalam Negeri Kasar dan Produktiviti Buruh mengikut Sektor (% perubahan)*

SEKTOR	KDNK		PRODUKTIVITI BURUH	
	2019	2020	2019	2020
Pertanian	2.0	-2.2	0.3	-1.8
Perlombongan	-0.6	-10.6	-0.2	-8.5
Pembuatan	3.8	-2.6	1.7	-2.6
Pembinaan	0.4	-19.4	3.6	-15.7
Perkhidmatan	6.2	-5.5	2.9	-6.0
KDNK/Jumlah Produktiviti	4.4	-5.6	2.3	-5.5

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia

Lembaga Pembangunan Industri Pembinaan Malaysia (CIDB) melaporkan bahawa nilai projek pembinaan yang diberi telah merosot sebanyak 22.6% kepada RM86.7 bilion bagi 2020 berbanding RM112 bilion pada tahun sebelumnya menyebabkan sektor pembinaan menguncup sebanyak 19.4% pada 2020. Seiring dengan itu, produktiviti buruh dalam sektor tersebut telah berkurang sebanyak 15.7% pada 2020. Produktiviti buruh dalam sektor pertanian pula merosot sebanyak 1.8% pada 2020 dengan pertumbuhan menyusut sebanyak 2.2%. Persekutuan Majikan-majikan Malaysia menyatakan bahawa industri perladangan melaporkan kekurangan 40,000 pekerja dengan kerugian sebanyak RM10 bilion dalam tempoh yang sama walaupun harga minyak sawit meningkat sebanyak 26% pada 2020.

Penggunaan Teknologi yang Rendah dalam Sektor Pembinaan

Operasi dan model perniagaan pembinaan di Malaysia adalah berintensif buruh. Penggunaan teknologi dalam sektor pembinaan jauh ketinggalan jika dibandingkan dengan sektor lain seperti pembuatan dan pertanian (Rusuli, M.S.C. et al., 2021). Jabatan Perangkaan Malaysia (2021)

menyatakan bahawa sektor pembinaan merekodkan penggunaan teknologi digital terendah dari segi analitik data (2.8%) diikuti oleh kolaborasi secara platform dalam talian (5.4%) dan perisian pengurusan (29.1%).

JADUAL 1.5.2. Penggunaan Teknologi Digital mengikut Sektor, 2019 (%)

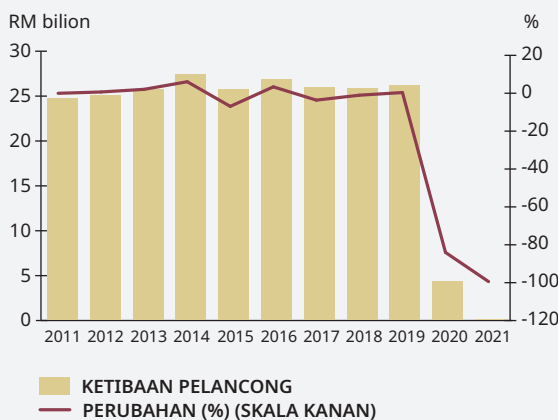
SEKTOR	ANALITIK DATA	PERISIAN PENGURUSAN	KOLABORASI PLATFORM DALAM TALIAN
Pertanian	9.0	39.5	13.6
Perlombongan	3.4	40.5	34.8
Pembinaan	2.8	29.1	5.4
Pembuatan	4.3	48.4	8.6
Perkhidmatan	6.8	42.7	12.3

Nota: Data tersebut berdasarkan pada perusahaan berdaftar yang terlibat dalam sektor pertanian, perlombongan, pembuatan, pembinaan dan perkhidmatan. Keseluruhan liputan tinjauan terdiri daripada 1,081 industri mengikut 5 digit Piawaian Klasifikasi Industri Malaysia (MSIC), 2008 Versi 1.0.
Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia

Kebergantungan Tinggi kepada Industri Pelancongan

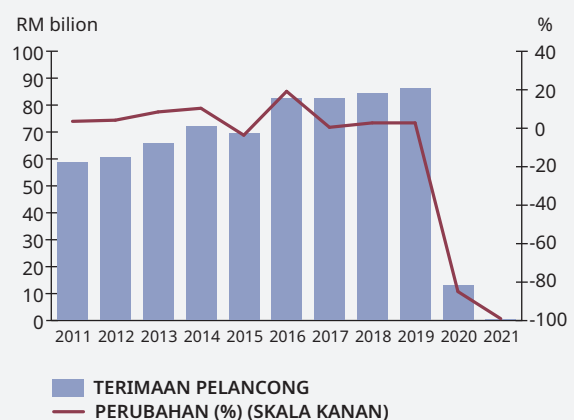
Industri pelancongan merupakan antara penyumbang utama kepada pertumbuhan ekonomi. Pada 2019, industri pelancongan terus mengekalkan momentum pertumbuhan yang kukuh dengan menyumbang 15.9% kepada KDNK atau RM240.2 bilion (DOSM, 2020). Malaysia menduduki tempat ke-14 di dunia bagi ketibaan pelancong dan kedudukan ke-23 bagi terimaan pelancongan (UNWTO, 2019). Walau bagaimanapun, pandemik COVID-19 telah memberi kesan buruk kepada industri pelancongan terutamanya disebabkan oleh sekatan pergerakan di seluruh dunia, pengelakan risiko perjalanan dan penutupan sempadan. Ketibaan pelancong yang menyusut di luar jangkaan sebanyak 83.4% kepada 4.3 juta serta terimaan pelancongan yang merosot 85.3% kepada RM12.7 bilion pada 2020 telah memberi kesan buruk kepada industri berkaitan pelancongan. Oleh itu, sumbangan nilai ditambah kasar industri pelancongan kepada KDNK menguncup sebanyak RM199.4 bilion atau 14.1% pada 2020 (DOSM, 2021). Prospek yang suram terus berlanjutan pada 2021. Sehingga Jun 2021, ketibaan pelancong terus merosot sebanyak 98.8% kepada 50,613 pelancong (Januari – Jun 2020: -68.2%; 4.3 juta pelancong) manakala terimaan pelancong pula menguncup 99.4% kepada RM80.2 juta (Januari – Jun 2020: -69.8%; RM12.7 bilion) seperti dalam Rajah 1.5.1 dan Rajah 1.5.2.

RAJAH 1.5.1. Ketibaan Pelancong di Malaysia

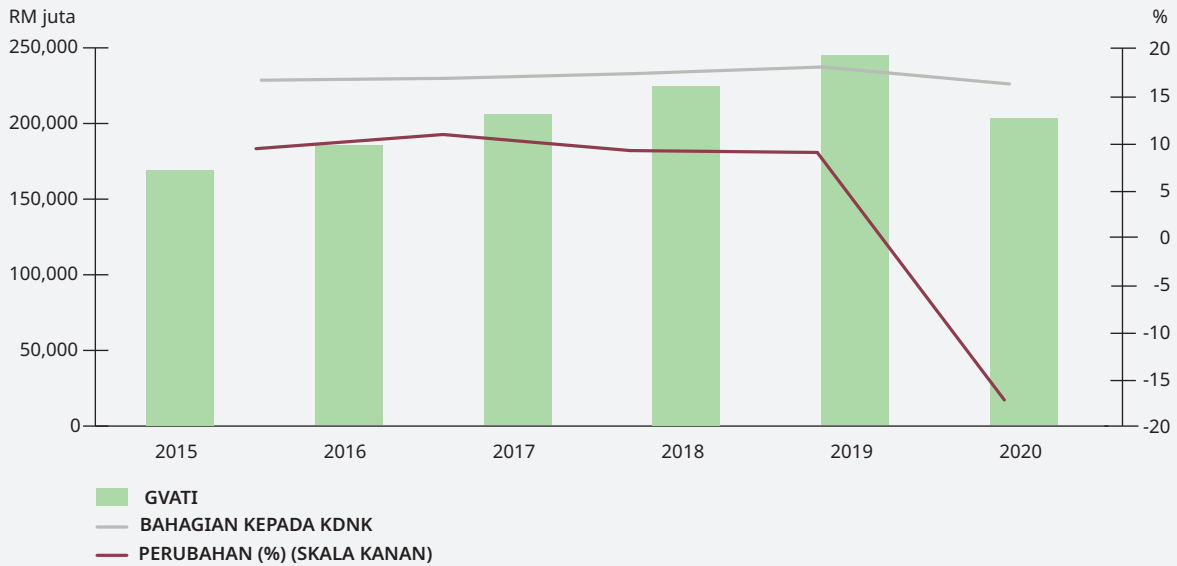
Sumber: Kementerian Pelancongan, Seni dan Budaya Malaysia

RAJAH 1.5.2. Terimaan Pelancong

Sumber: Kementerian Pelancongan, Seni dan Budaya Malaysia

RAJAH 1.5.3. Nilai Tambah Kasar Industri Pelancongan (GVATI)

Sumber: Kementerian Pelancongan, Seni dan Budaya Malaysia

Simpanan yang Rendah oleh Individu

Simpanan individu sangat penting untuk kelangsungan hidup terutama dalam situasi krisis. Kaji selidik oleh DOSM pada Mac 2020 mendapati bahawa 71.4% individu yang bekerja sendiri hanya dapat bertahan selama satu bulan dengan hasil simpanan mereka manakala 77.2% majikan dan 82.7% pekerja di sektor swasta melaporkan bahawa simpanan mereka hanya mampu bertahan selama dua bulan. Sementara itu, 78.9% pekerja syarikat berkaitan kerajaan dan 75.2% pekerja syarikat multinasional melaporkan bahawa simpanan mereka hanya cukup untuk bertahan selama empat bulan. Statistik yang dilaporkan adalah data yang dikumpul pada awal pandemik. Oleh itu, situasi sekarang mungkin lebih teruk memandangkan pandemik dan pelaksanaan PKP telah dipanjangkan. Situasi ini menunjukkan pandemik ini telah memberi kesan yang besar kepada individu dan Kerajaan perlu memberi perlindungan sosial untuk mengurangkan impak.

Kualiti Alam Sekitar Sebelum dan Semasa COVID-19

Walaupun pelaksanaan pelbagai kaedah PKP bermula Mac 2020 telah memberi kesan negatif kepada ekonomi dan mendedahkan isu dalam beberapa industri, namun pandemik ini secara tidak langsung telah memberi kesan positif kepada alam sekitar. Berdasarkan data daripada Jabatan Alam Sekitar, kualiti alam sekitar sebelum COVID-19 jauh lebih rendah berbanding semasa pandemik. Analisis kualiti air sungai berdasarkan bahan pencemar utama menunjukkan bahawa jumlah lembangan sungai yang dianggap bersih telah meningkat secara mendadak pada 2020 (semasa pandemik) berbanding 2019. Seperti yang ditunjukkan dalam Jadual 1.5.3, 28 lembangan sungai (19%) daripada 148 jumlah lembangan sungai yang dipantau pada 2020 dikategorikan bersih daripada ammonia nitrogen berbanding hanya 12 lembangan sungai (8%) pada 2019. Sementara itu, hanya 42 (28%) daripada lembangan sungai yang dianggap tercemar pada 2020 berbanding 58 lembangan sungai (39%) pada tahun sebelumnya.

JADUAL 1.5.3. Jumlah Lembangan Sungai Tercemar daripada 148 Pemerhatian

STATUS PENCEMARAN	AMMONIA NITROGEN (NH ₃ -N)		KEPERLUAN OKSIGEN BIOKIMIA (BOD ₅)		PEPEJAL TERAMPAI	
	bersih	Tercemar	Bersih	Tercemar	Bersih	Tercemar
2019	12	58	53	52	78	30
2020	28	42	83	15	110	20

Nota: Status pencemaran sungai dikategorikan kepada tiga iaitu bersih, separa-tercemar dan tercemar. Bagi kemudahan rujukan hanya lembangan sungai yang dikategorikan sebagai bersih dan tercemar ditunjukkan.
Sumber: Jabatan Alam Sekitar Malaysia

Analisis data mendapati bahawa selain daripada pengurangan bilangan lembangan sungai yang dicemari oleh ammonia nitrogen jumlah lembangan sungai yang dianggap bersih daripada keperluan oksigen biokimia dan pepejal terampai juga meningkat dengan ketara pada 2020. Sebaliknya, jumlah lembangan sungai yang tercemar dengan tiga bahan pencemar telah berkurang menandakan kualiti air yang lebih baik ketika pandemik. Keadaan ini disebabkan oleh sekatan operasi ke atas beberapa industri termasuk sektor pembuatan, pembinaan dan perladangan.

Selain itu, kualiti udara meningkat dengan ketara semasa pandemik. Data kualiti udara menunjukkan stesen kualiti udara di Selangor mencatatkan hanya tiga hari yang tidak sihat pada 2020 (dengan bacaan 101–200¹) berbanding 106 hari pada 2019 seperti dalam Jadual 1.5.4. Trend yang sama juga ditunjukkan di Wilayah Persekutuan iaitu hanya tujuh hari dicatatkan sebagai tidak sihat pada 2020 berbanding 71 hari sebelum pandemik pada 2019.

JADUAL 1.5.4. Jumlah Hari Tidak Sihat mengikut Stesen Kualiti Udara Terpilih, 2019 – 2020

STESEN	2019	2020
Kedah	12	0
• Alor Setar	1	-
• Kulim	5	-
• Langkawi	2	-
• Sungai Petani	4	-
Kelantan	4	0
• Kota Bharu	2	-
• Tanah Merah	2	-
Selangor	106	3
• Banting	19	-
• Kuala Selangor	13	-
• Klang	15	-
• Petaling Jaya	15	2
• Shah Alam	44	1
Terengganu	25	0
• Besut	1	-
• Kemaman	11	-
• Kuala Terengganu	6	-
• Paka	7	-
Wilayah Persekutuan	71	7
• Batu Muda, Kuala Lumpur	16	-
• Cheras, Kuala Lumpur	32	3
• Putrajaya	23	4

Sumber: Jabatan Alam Sekitar Malaysia

¹ Indeks Pencemaran Udara (IPU): Baik (0-50), Sederhana (51-100), Tidak Sihat (101-200), Sangat Tidak Sihat (201-300), Merbahaya (301-500), Kecemasan (500+).

Jadual 1.5.4 menunjukkan peningkatan kualiti udara bukan sahaja di Lembah Klang tetapi juga di seluruh negara seperti di Kedah, Kelantan dan Terengganu yang mencatatkan tiada hari yang tidak sihat pada 2020 berbanding 41 hari pada 2019. Penurunan jumlah lembangan sungai yang tercemar dan penurunan bilangan hari yang tidak sihat membuktikan bahawa kualiti alam sekitar telah meningkat dengan ketara semasa pandemik².

Cadangan Polisi

Pandemik ini menunjukkan keperluan mempunyai dasar pasaran buruh yang dinamik bagi menyelesaikan isu ketidakseimbangan pada peringkat industri. Pekerja yang telah diberhentikan daripada industri yang terjejas seperti hospitaliti dan runcit perlu dipindahkan kepada industri yang mengalami peningkatan permintaan buruh. Dalam jangka masa pendek, industri penting seperti kesihatan, pertanian dan pembuatan berasaskan makanan dijangka mengalami kekurangan pekerja akibat peningkatan permintaan. Pada masa yang sama, bagi mengurangkan kebergantungan terhadap pekerja asing, industri perlu beralih kepada teknologi tinggi dan tenaga buruh berkemahiran tinggi. Sektor yang terkesan perlu melabur dalam inisiatif peningkatan kemahiran dan latihan semula untuk meningkatkan produktiviti pekerja dan prestasi sektor berikutan kemahiran dan kepakaran diperlukan bagi penggunaan dan aplikasi teknologi.

Sebagai antara sektor yang paling terjejas akibat COVID-19, industri pembinaan boleh mengambil iktibar daripada pandemik dengan meningkatkan penggunaan Sistem Pembinaan Berindustri (IBS) yang dapat melonjakkan produktiviti. Teknologi IBS menggunakan automasi, mekanisasi dan komponen pasang siap yang membolehkan industri mengambil pekerja mahir seterusnya meningkatkan kecekapan dan produktiviti. Penggunaan teknologi ini menyumbang kepada tempoh penyelesaian yang lebih cepat, produktiviti yang lebih tinggi, kurang pembaziran dan kemalangan serta kos keseluruhan pembinaan yang lebih rendah bagi industri ini. Kerajaan telah menekankan kepentingan penggunaan teknologi dalam meningkatkan prestasi projek dan produktiviti. Pelbagai usaha juga telah dilaksanakan oleh Jabatan Kerja Raya dan CIDB untuk menerapkan penggunaan teknologi dalam kalangan industri.

Berikutan impak COVID-19 terhadap rakyat dan ekonomi, proses pengimbangan semula pertumbuhan ekonomi negara dengan kelestarian alam sekitar kekal satu proses yang rumit. Pandemik ini juga menekankan hubung kait positif antara sekatan pergerakan manusia dan aktiviti perniagaan yang terhad dengan peningkatan kualiti alam sekitar. Sehubungan itu, adalah penting untuk industri dan perniagaan mematuhi semua langkah kawalan pencemaran yang diperkenalkan dan dilaksanakan oleh pihak berkuasa. Negara bersedia menuju ke arah mencapai kualiti alam sekitar yang lebih baik melalui penambahbaikan berterusan yang dilaksanakan untuk menangani isu dalam pelbagai industri seperti pembinaan, perladangan, pembuatan dan pelancongan.

Pandemik COVID-19 telah menunjukkan keperluan untuk menambah baik sistem perlindungan sosial sedia ada berikutan isu simpanan individu yang rendah. Kebanyakan individu terutamanya golongan yang bekerja sendiri dan bekerja dalam sektor informal tidak mencarum dalam sebarang program perlindungan sosial. Sehubungan itu, kecelikan mengenai kepentingan ilmu kewangan dalam kalangan rakyat Malaysia perlu dipertingkatkan bagi menggalakkan amalan pengurusan kewangan yang baik.

² Walaupun kualiti udara pada 2019 terkesan akibat jerebu sepanjang bulan September, namun trend masih menunjukkan kualiti udara untuk bulan lain pada 2020 lebih baik daripada 2019.

Kesimpulan

Peningkatan ketara kualiti alam sekitar akibat pengurangan pergerakan manusia dan aktiviti perniagaan yang perlahan merupakan antara iktibar utama yang diperolehi daripada pandemik COVID-19 dan pelaksanaan PKP. Semua pihak berkepentingan perlu mengutamakan agenda ekonomi rendah karbon untuk mengekalkan momentum ini. Analisis ini juga mengesyorkan individu, perniagaan dan industri perlu mengguna pakai teknologi digital serta menerapkan kemahiran teknikal yang diperlukan untuk lebih berdaya tahan dalam menghadapi cabaran masa hadapan.

Asas Hasil yang Mengecil

Kerajaan berjaya mengurangkan defisit fiskal daripada 6.7% daripada Keluaran Dalam Negeri Kasar (KDNK) pada 2009 kepada 3.4% pada 2019. Dana yang besar telah diperuntukkan oleh Kerajaan melalui pelbagai pakej bantuan dan rangsangan ekonomi untuk mengurangkan beban rakyat dan perniagaan berikutan pandemik yang telah menyebabkan peningkatan defisit kepada 6.2% pada 2020. Kerajaan bertekad melaksanakan langkah konsolidasi defisit secara berperingkat dalam jangka masa sederhana. Langkah ini perlu untuk mengoptimalkan hasil dan merasionalisasi perbelanjaan. Sistem percukaian yang adil dan efektif serta asas cukai yang lebih luas diperlukan untuk mengoptimalkan hasil manakala rasionalisasi perbelanjaan perlu melihat kepada keseluruhan struktur perbelanjaan Kerajaan.

Kemerosotan Daya Saing Negara

Laporan IMD World Competitiveness Yearbook (2021) menyatakan bahawa tahap daya saing global Malaysia meningkat dua kedudukan kepada tempat ke-25 pada 2021 berbanding tempat ke-27 pada 2020. Meskipun demikian, laporan ini juga menyatakan Malaysia mencatat penurunan ketara dalam kestabilan kadar

tukaran, prestasi pelaburan, pertumbuhan penduduk dan perbelanjaan berkaitan penyelidikan dan pembangunan (R&D) serta peningkatan risiko ketidakstabilan politik. Laporan Bank Dunia *Aiming High: Navigating the Next Stage of Malaysia's Development* menyatakan bahawa Malaysia dijangka beralih daripada ekonomi berpendapatan sederhana kepada ekonomi berpendapatan tinggi dalam tempoh lima tahun walaupun mengalami kemelesetan ekonomi pada 2020. Namun, Bank Dunia juga menekankan bahawa pertumbuhan produktiviti perlu ditingkatkan untuk melonjak daya saing bagi membolehkan Malaysia mencapai status negara berpendapatan tinggi dan maju.

Laporan Produktiviti 2021 oleh Perbadanan Produktiviti Malaysia (MPC) menyatakan produktiviti buruh pada 2020 menguncup sebanyak 0.2% berbanding 2.1% pada 2019 berikutan kekurangan guna tenaga berkemahiran tinggi dalam ekonomi. Justeru, Malaysia perlu menangani beberapa isu berkaitan perbelanjaan R&D yang rendah, penurunan pengkomersialan dalam output R&D, kekurangan hak harta intelek (IPR) dan ketidakupayaan menarik FDI berkualiti tinggi. Walaupun isu tersebut merupakan keutamaan dalam pelbagai rancangan pembangunan jangka masa pendek, sederhana dan panjang, namun ia kekal sebagai cabaran yang belum dapat diselesaikan.

RENCANA 1.6**Pendekatan Baharu dalam Mengukur dan Meningkatkan Produktiviti Sektor Awam di Malaysia**

Pengenalan

Malaysia berhasrat untuk menjadi negara yang makmur, inklusif dan mampan. Bagi mencapai matlamat ini, sektor awam perlu lebih tangkas dan bergerak seiring dengan sektor swasta. Tindakan ini menjadi lebih penting dalam tempoh yang sukar berikutan jentera kerajaan perlu lebih efektif dan cekap bagi memenuhi cabaran landskap ekonomi yang terkesan oleh impak pandemik COVID-19. Berdasarkan pernyataan ini, Kerajaan memberi penekanan terhadap transformasi sektor awam agar lebih berpaksikan rakyat, efisien dan produktif. Hasrat negara untuk mencapai Wawasan Kemakmuran Bersama 2030 (WKB 2030) akan menjadi lebih sukar tanpa sektor awam yang dinamik, cekap dan produktif.

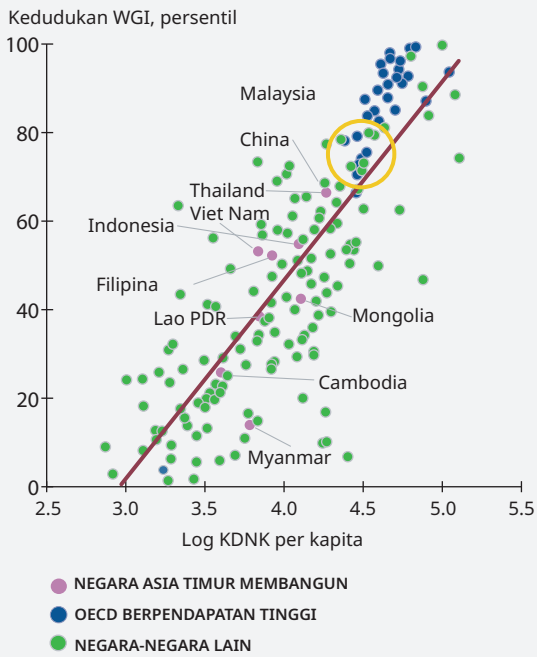
Kerajaan telah menjalankan kajian mengenai Pengukuran Produktiviti Sektor Perkhidmatan Awam pada 2020 yang melihat kepada empat sektor utama perkhidmatan awam secara menyeluruh. Memandangkan kajian berkenaan adalah berdasarkan kepada perspektif makro, terdapat keperluan untuk mengukur produktiviti sektor awam menggunakan pendekatan multidimensi. Berdasarkan Nota Dasar yang disediakan oleh Bank Dunia dengan kerjasama Kementerian Kewangan Malaysia, rencana ini mengkaji potensi impak bagi peningkatan produktiviti sektor awam terhadap ekonomi. Rencana ini juga menganggarkan tahap produktiviti dan kecekapan kementerian, jabatan dan agensi (KJA) serta mengenal pasti langkah dasar untuk meningkatkan pemantauan dan pengurusan produktiviti sektor awam.

Kepentingan Produktiviti Sektor Awam

Secara umumnya, produktiviti didefinisikan sebagai nisbah kuantiti output kepada kuantiti input yang mengukur kecekapan sumber (input seperti modal dan tenaga kerja) bagi menghasilkan barangan dan perkhidmatan (output). Produktiviti yang lebih tinggi akan meningkatkan kecekapan dalam penyampaian program, projek dan perkhidmatan kerajaan. Sektor awam merupakan komponen utama dalam kerangka institusi sesebuah negara yang memainkan peranan penting dalam menyokong pertumbuhan ekonomi melalui dasar, peraturan dan penyampaian perkhidmatan.

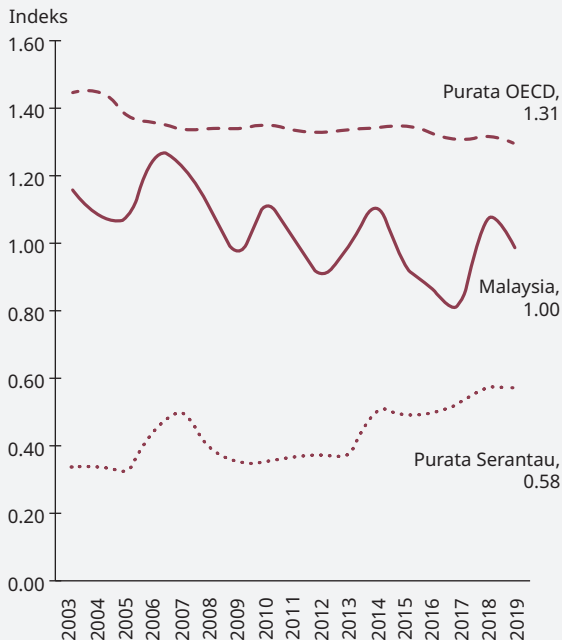
Sektor awam yang lebih berkesan dapat mempengaruhi tahap aktiviti ekonomi dan pertumbuhan masa hadapan sesebuah negara. Menurut Worldwide Governance Indicator (WGI), negara dengan skor indikator Keberkesanan Kerajaan yang lebih tinggi cenderung mempunyai kadar pertumbuhan Keluaran Dalam Negeri Kasar (KDNK) per kapita lebih baik seperti dalam Rajah 1.6.1. Selain itu, World Development Report (WDR) pada 2004 dan 2017 yang menyentuh peranan sektor awam telah meletakkan penyampaian perkhidmatan, pembaharuan dan tadbir urus sektor awam sebagai elemen utama dalam proses pembangunan. Kenyataan ini disokong dengan bukti empirikal yang mengkaji hubungan antara kecekapan sektor awam dan pertumbuhan ekonomi dalam kalangan 38 negara (St. Aubyn, 2008).

RAJAH 1.6.1. Korelasi antara Keberkesanan Kerajaan dan Kadar Pertumbuhan KDNK Per Kapita

Sumber: Mason & Shetty (2019)

RAJAH 1.6.2. Prestasi Malaysia dalam Keberkesanan Kerajaan

Sumber: Kementerian Kewangan Malaysia (anggaran Bank Dunia) dan Bank Dunia (2019)

Usaha Berterusan Malaysia dalam Pembaharuan Sektor Awam

Peningkatan produktiviti sektor awam telah menjadi sebahagian daripada perbincangan dasar sejak tiga dekad yang lalu di Malaysia dan sering dikaitkan dengan agenda pembaharuan ekonomi sejak kebelakangan ini. Tumpuan ke atas peningkatan produktiviti sektor awam di peringkat nasional telah bermula sejak Rancangan Malaysia Keenam, 1991 – 1995 (RMKe-6). Sejak itu, pelbagai usaha telah dilaksanakan bagi mengaitkan prestasi sektor awam dan produktiviti. Pelbagai pembaharuan dan penambahbaikan institusi juga dilaksanakan untuk meningkatkan sumbangan sektor awam terhadap produktiviti negara. Berdasarkan indikator Keberkesanan Kerajaan dalam WGI, prestasi Malaysia berada di atas negara rakan serantau namun di bawah negara OECD berpendapatan tinggi seperti dalam Rajah 1.6.2. Walau bagaimanapun, berdasarkan isu yang berlarutan seperti tahap keberkesanan kerajaan dan ketidakstabilan politik terus menjejaskan prestasi sektor awam (IMD World Competitiveness Yearbook, 2021).

Pelbagai usaha telah diambil setiap tahun dalam mengukur dan menambah baik produktiviti sektor awam. Kesukaran menterjemahkan penemuan produktiviti sektor awam kepada pelaksanaan dasar dan ketiadaan penilaian impak empirikal yang mendalam ke atas pembaharuan merupakan cabaran dalam menentukan sasaran yang tepat bagi penambahbaikan. Melihat kepada kepentingan produktiviti sektor awam bagi menyokong peralihan Malaysia ke arah ekonomi berpendapatan tinggi, terdapat keperluan untuk memahami secara terperinci dan memperkukuh pendekatan pengukuran produktiviti. Kaedah pengukuran produktiviti yang ditambah baik akan

membantu menjelaskan perbezaan produktiviti merentasi pelbagai organisasi sektor awam dengan menyediakan perincian yang diperlukan dalam merancang intervensi lebih bersasar dan yang kos efektif.

Bukti di peringkat antarabangsa menunjukkan bahawa peningkatan produktiviti didorong oleh inisiatif pembaharuan sektor awam seperti berikut:

- Penambahbaikan kapasiti pentadbiran sumber manusia dengan memastikan pentadbiran awam mempunyai pegawai yang mencukupi dan kompeten serta sumber dalam memenuhi tuntutan tugas;
- Pengambilan pegawai berasaskan merit dapat memastikan pentadbiran awam diterajui oleh pegawai yang berkelayakan dan kompeten serta mampu menyelesaikan tugas dengan berkesan, mencapai standard yang tinggi serta menghasilkan inovasi dan idea baharu;
- Penambahbaikan amalan pengurusan memberi kesan signifikan kepada produktiviti sektor awam memandangkan pengurus dapat membuat keputusan ke atas agihan sumber dan bagaimana untuk memberi insentif serta memotivasikan pegawai;
- Pelaksanaan penyelesaian teknologi digital dalam Kerajaan dapat membantu mengurangkan kos pengurusan melalui peningkatan aliran maklumat dan sistem pemantauan seterusnya mengurangkan ketirisan dana, jenayah rasuah dan prestasi yang tidak memuaskan. Sebagai contoh pelaksanaan sistem perolehan elektronik; dan
- Pemberian insentif kewangan dan bukan kewangan dapat meningkatkan motivasi pegawai untuk mencapai dan mengekalkan tahap produktiviti yang tinggi. Insentif kewangan seperti memberi ganjaran berdasarkan prestasi manakala insentif bukan kewangan seperti ganjaran berbentuk peluang memilih lokasi tempat kerja juga berkesan dalam meningkatkan produktiviti.

Menyedari kepentingan pengukuran produktiviti dalam sektor awam, beberapa negara telah mengambil kira elemen ini dalam strategi perancangan ekonomi dan fiskal. Sebagai contoh, Kementerian Kewangan di Austria, Estonia, Denmark dan Sweden telah melaksanakan usaha memperluas kerangka pengukuran yang merangkumi ratusan indikator prestasi sektor awam. Elemen ini diterapkan dalam inisiatif nasional untuk meningkatkan produktiviti keseluruhan dan menjana pertumbuhan ekonomi yang stabil.

Melangkah ke Hadapan: Pendekatan Multidimensi untuk Memahami dan Meningkatkan Produktiviti Sektor Awam di Malaysia

Cabaran utama yang dihadapi dalam usaha menganalisis dan meningkatkan produktiviti sektor awam ialah kesukaran mengukur input dan output menggunakan kaedah pengukuran khusus. Pengukuran input sektor awam dan menghubungkannya dengan output dan outcome tertentu merupakan satu cabaran. Kebanyakan perkhidmatan yang disediakan oleh sektor awam adalah kompleks dan dilaksanakan merentasi individu dan organisasi serta mempunyai selang waktu antara pelaburan input dan realisasi output. Output sektor awam juga sukar dinilai dalam bentuk monetari kerana pada amnya transaksi dalam perkhidmatan awam adalah bukan berasaskan pasaran. Dalam kebanyakan kes, perkhidmatan disediakan secara percuma atau sebahagian besarnya diberikan subsidi. Walaupun terdapat banyak pendekatan untuk mengukur produktiviti sektor awam, namun setiap pendekatan tersebut mempunyai kelemahan.

Pendekatan multidimensi yang mengkaji pelbagai aspek sektor awam dan prestasinya dapat memberikan gambaran lebih komprehensif mengenai faktor yang mendorong produktiviti dan kesan kepada ekonomi secara lebih meluas. Melalui langkah ini, Kerajaan mengambil pendekatan baharu dalam memahami secara terperinci penentu produktiviti sektor awam di Malaysia serta potensi impak terhadap penyampaian perkhidmatan, aktiviti ekonomi dan ruang fiskal. Pendekatan ini termasuk menentukan tahap kecekapan pelbagai KJA, mengenal pasti pemacu dan penghalang produktiviti serta merancang pembaharuan peningkatan produktiviti. Pendekatan multidimensi untuk memahami produktiviti sektor awam merangkumi tiga komponen teras seperti dalam Rajah 1.6.3:

- Memahami bagaimana penambahbaikan produktiviti sektor awam dapat memberi impak ekonomi dan fiskal dalam jangka masa pendek, sederhana dan panjang;
- Pemahaman KJA terhadap tahap kecekapan dan peluang menambah baik kecekapan bagi setiap organisasi sektor awam adalah penting; dan
- Memantau dan mengenal pasti pemacu produktiviti sektor awam bagi memperkukuh pengumpulan data dan proses pemantauan prestasi serta produktiviti.

RAJAH 1.6.3. Pendekatan Multidimensi untuk Memahami Produktiviti Sektor Awam Malaysia

Ekonomi dan Fiskal

Sejauh manakah peningkatan produktiviti sektor awam berpotensi memberi impak kepada ekonomi?

- Saluran dan potensi impak untuk penjimatan fiskal langsung, keberkesanan kos, aktiviti ekonomi, penggunaan swasta dan pertumbuhan (contoh: perkhidmatan kerajaan, peraturan dan hasil)
- Pembaharuan yang menghasilkan produktiviti yang tinggi (contoh: ICT dan pembangunan keupayaan)

KJA

Sejauh manakah keseluruhan sektor awam produktif dan efisien?

- Menggunakan prestasi belanjawan sebagai indikator tersedia dan boleh dibanding merentasi kementerian
- Prestasi kemajuan program/projek

Sejauh manakah tahap kecekapan pelbagai entiti sektor awam dapat ditentukan?

- Kementerian - kecekapan aktiviti teras berdasarkan perjanjian program/program prestasi belanjawan
- Agensi - kecekapan aktiviti/output teras dan kadar penyelesaian tugas
- Kepelbagaian produktiviti dalam KJA yang sama dan merentasi lokasi

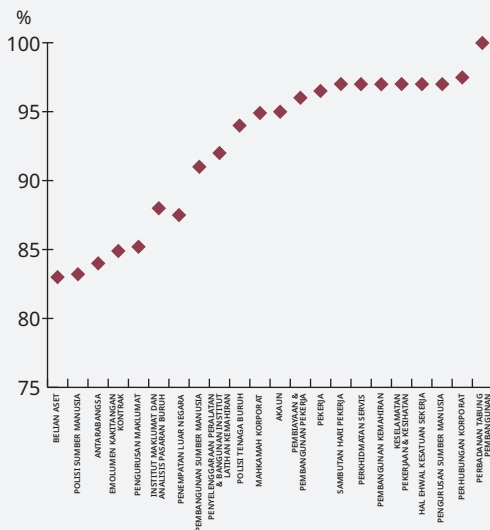
Pemantauan dan Pemacu Produktiviti

- Apakah indikator yang diperlukan bagi memperkukuh pengawasan terhadap kecekapan/produktiviti untuk pengurusan fiskal yang berkesan?
- Apakah faktor yang mendorong peningkatan produktiviti dan implikasinya terhadap dasar?

Sumber: Bank Dunia

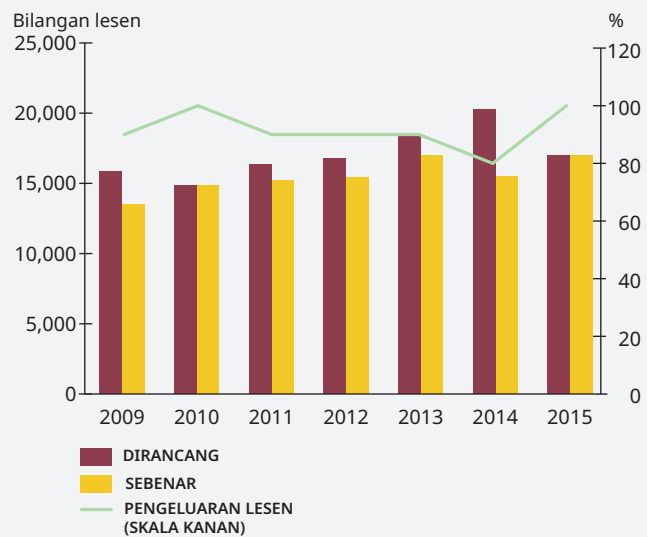
Perintegrasi pelbagai sumber data dalam kalangan KJA adalah penting bagi menilai produktiviti sektor awam melalui lensa yang holistik. Kaedah pengukuran tradisional secara makro yang dilengkapi dengan pengukuran mikro secara terperinci di peringkat organisasi dan setiap individu akan membolehkan pengesanan dan penandaarasan yang tepat mengenai prestasi KJA serta mengenal pasti pemacu utama produktiviti. Contoh analisis tersebut seperti dalam Rajah 1.6.4 dan Rajah 1.6.5. Pendekatan multidimensi dijangka dapat memperkukuh penggubalan dasar dalam meningkatkan produktiviti sektor awam termasuk mengenal pasti indikator yang diperlukan bagi pemantauan produktiviti yang lebih baik seterusnya menyumbang kepada pengurusan fiskal yang berkesan.

RAJAH 1.6.4. Prestasi Perbelanjaan Program Kementerian, 2019

Sumber: Kementerian Kewangan Malaysia (anggaran Bank Dunia)

RAJAH 1.6.5. Bilangan Lesen yang Dirancang dan Sebenar oleh Kementerian, 2009 – 2015

Walaupun terdapat bukti kukuh yang menghubungkan produktiviti sektor awam dengan prestasi ekonomi dan fiskal, namun masih wujud ruang untuk lebih banyak kajian empirikal dilaksanakan di peringkat nasional. Terdapat banyak data berkaitan pentadbiran sektor awam, seperti prestasi perbelanjaan dan prestasi kemajuan projek, yang boleh digunakan bagi mengenal pasti perbezaan produktiviti di antara organisasi dan menentukan faktor pendorong produktiviti. Penilaian sedemikian membantu memantapkan kerangka konsep produktiviti sektor awam serta mengenal pasti bidang untuk analisis dan penilaian impak masa hadapan.

Dalam jangka masa sederhana, lebih banyak data yang berkualiti dapat dikumpulkan menerusi kaji selidik secara berkala ke atas pegawai kerajaan dan rakyat serta pengembangan data melalui integrasi antara agensi menggunakan instrumen teknologi digital. Data boleh digabungkan bersama penilaian ke atas pembaharuan rintis dalam sektor awam untuk menguji keberkesanan, faktor keberkesanan dan keadaan terbaik yang menyokong pembaharuan tersebut. Inisiatif tersebut perlu digabungkan dengan program pembangunan keupayaan untuk mengukuhkan kompetensi dalam analisis data dan memanfaatkan sepenuhnya persekitaran baharu yang kaya dengan data.

Kesimpulan

Sektor awam memainkan peranan signifikan dalam agenda ekonomi negara melalui perancangan, pelaksanaan dan pemantauan pelbagai rancangan ekonomi dan pembangunan serta penyampaian perkhidmatan awam yang penting. Malaysia telah mengambil pelbagai langkah untuk meningkatkan produktiviti sektor awam. Langkah lain yang perlu dipertimbangkan termasuk menghubungkan produktiviti sektor awam dengan strategi ekonomi dan fiskal melalui pendekatan multidimensi. Justeru, terdapat keperluan bagi sektor awam untuk meningkatkan produktiviti selari dengan aspirasi Malaysia ke arah negara makmur, inklusif dan mampan.

Ancaman Perubahan Iklim

Perubahan iklim mempunyai kesan kemusnahan yang besar kepada manusia. Pelbagai usaha sedang dilaksanakan di peringkat global bagi menangani impak perubahan iklim dan mempercepat peralihan ke arah aktiviti rendah karbon. Kebanyakan negara telah melaksanakan pelbagai dasar untuk menggalakkan perubahan ke arah amalan hijau dengan beralih daripada pengeluaran berintensiti karbon. Pada Julai 2021, Suruhanjaya Eropah telah mengumumkan hasrat menyokong pelan induk yang bertujuan mengurangkan pelepasan karbon sebanyak 55% pada 2030 berbanding pelepasan pada 1990. Rancangan ini juga bertujuan untuk mengantarabangsakan dasar iklim Eropah bagi menempatkan firma supaya berada pada kedudukan yang setara dengan pesaing di negara yang mempunyai dasar karbon yang lemah. Sebagai contoh, Kesatuan Eropah (EU) akan melaksanakan Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM) mulai 2023 untuk mengenakan cukai karbon ke atas barangan import bagi mengimbangi kos kepada industri Eropah yang telah memindahkan pengeluaran industri ke negara yang tidak melaksanakan dasar cukai karbon. Langkah ini akan memberi kesan kepada daya saing produk Malaysia yang memasuki pasaran EU sekiranya produk tidak “hijau” sepenuhnya. Negara AS juga sedang mempertimbangkan inisiatif serupa iaitu “fi import pencemar” yang juga memberi implikasi yang hampir sama. Langkah tersebut akan memberi kesan lebih besar kepada eksport Malaysia memandangkan AS dan EU merupakan antara rakan dagang penting negara. Justeru, usaha perlu dipergiat untuk meningkatkan kesedaran pemain industri mengenai keperluan mengamalkan aktiviti rendah karbon dengan segera. Pada masa yang sama, terdapat keperluan untuk membangunkan dasar dan rangka kerja yang membolehkan peralihan lancar industri ke arah aktiviti rendah karbon.

Inisiatif Strategik - Bajet 2022

Bajet 2022 memberi tumpuan dalam memacu pemulihan ekonomi, membina semula daya ketahanan negara dan memangkin pembaharuan merentasi sektor awam dan swasta. Di samping itu, usaha akan dipergiat untuk menambah baik penyampaian perkhidmatan awam bagi memenuhi keperluan pihak berkepentingan. Bajet ini juga penting kerana menjadi asas kepada pelaksanaan RMKe-12 dan WKB 2030.

Memacu Pemulihan Ekonomi

Usaha pemulihan negara pascapandemik memerlukan lebih tumpuan dalam memacu pertumbuhan ekonomi terutamanya industri pelancongan dan sektor berkaitan yang terjejas teruk. Perniagaan digalakkan untuk mempertingkatkan kelebihan daya saing dan meneroka bidang pertumbuhan baharu bagi membina daya tahan dalam mendepani masa hadapan yang sukar. Syarikat tempatan digalakkan untuk memanfaatkan kelebihan berbanding negara melalui ketersediaan infrastruktur, bakat dan sumber semula jadi. Dalam hal ini, produk dan perkhidmatan Islamik akan terus diperkukuh manakala industri pelancongan terutamanya ekopelancongan akan terus dipromosi. Selain itu, usaha akan dipergiat bagi membantu dan memperkasa segmen masyarakat yang mudah terjejas dan lemah, wanita, orang asli serta orang kelainan upaya. Justeru, pelbagai program akan diperkemas dan diselaraskan bagi memastikan mekanisme penyampaian yang berkesan.

Bajet 2022 juga akan memberi tumpuan kepada mewujudkan peluang pekerjaan baharu, memperkukuh modal insan dan mempersiapkan guna tenaga untuk bekerja dalam norma baharu. Sehubungan itu, pelaksanaan tindak balas segera akan

menangani pelbagai isu struktural pasaran buruh yang mempengaruhi ekonomi. Langkah ini termasuk memperkukuh pembelajaran sepanjang hayat, peningkatan kemahiran dan latihan semula bagi menyediakan guna tenaga masa hadapan yang kental.

Membina Semula Daya Tahan Negara

Pandemik ini telah mengetengahkan pelbagai isu struktural yang perlu ditangani. Bajet 2022 akan memberi tumpuan kepada membina semula daya tahan negara yang dimulakan dengan sistem kesihatan awam negara. Oleh itu, inisiatif PICK sedia ada akan dipertingkatkan untuk memastikan keseluruhan penduduk divaksinasi. Kapasiti untuk pembangunan vaksin tempatan juga akan ditambah baik bagi mempertingkatkan tahap kesiapsiagaan menghadapi sebarang pandemik pada masa hadapan. Usaha juga akan diambil untuk memperluas infrastruktur digital dan teknologi terutamanya dalam sektor perniagaan dan pendidikan serta di kawasan terpencil. Pelbagai program dan projek akan dilaksanakan bagi menyokong PMKS meningkatkan keberkesanan sumbangan kepada ekonomi.

Usaha transformasi digital dalam kalangan PMKS akan dipergiat dengan pembangunan infrastruktur 5G dan pelaksanaan program Revolusi Perindustrian Keempat (4IR) merentasi semua sektor. Selain itu, PMKS digalakkan untuk memanfaatkan platform perniagaan dalam talian. Secara keseluruhan, Kerajaan akan membantu dan menyediakan sokongan yang diperlukan bagi peralihan kepada model perniagaan baharu. Pembelajaran sepanjang hayat akan dipergiat melalui inisiatif peningkatan kemahiran dan latihan semula bagi menambah baik pendidikan dan memperkukuh modal insan. Inisiatif ini sangat penting dalam melengkapkan guna tenaga

dengan kemahiran digital dan teknologi yang sesuai untuk kekal relevan pascapandemik. Di samping itu, usaha akan dipergiat untuk menggalakkan peningkatan produktiviti melalui kerja dalam talian serta meningkatkan peluang guna tenaga dalam mendapatkan pekerjaan yang sesuai dalam era digital.

Memangkin Pembaharuan

Bajet 2022 menggariskan langkah yang akan memangkin pembaharuan ekonomi dengan tumpuan kepada pencapaian SDG serta objektif dalam RMKe-12 dan WKB 2030. Kerajaan juga akan memberi fokus kepada peningkatan kecekapan penyampaian perkhidmatan awam serta menekankan elemen ESG dalam perkhidmatan awam, badan berkanun dan syarikat berkaitan Kerajaan. Peranan perkhidmatan awam yang berfungsi sebagai jentera pentadbiran Kerajaan penting dalam memudahcara pemulihan negara daripada pandemik untuk menjadi negara makmur, inklusif dan mampan. Bagi mencapai wawasan tersebut, Kerajaan memperkenalkan konsep Keluarga Malaysia yang bertujuan merapatkan kerjasama dan kolaborasi antara semua pihak berkepentingan tanpa mengira perbezaan fahaman politik atau ideologi.

Sehubungan itu, Kerajaan telah memulakan libat urus secara lebih menyeluruh bagi memahami kehendak dan keperluan semua pihak berkepentingan. Susulan daripada maklum balas yang diterima, Kerajaan akan memberi tumpuan dalam digitalisasi proses kerja sektor awam bagi memenuhi aspirasi pihak berkepentingan. Usaha ini selari dengan Pelan Strategik Digitalisasi Sektor Awam, 2021 – 2025 yang menyediakan hala tuju dan garis panduan kepada pelbagai bidang perkhidmatan termasuk Kerajaan kepada Kerajaan (G2G), Kerajaan kepada Rakyat (G2C), Kerajaan kepada Perniagaan (G2B)

dan Kerajaan kepada Pekerja (G2E). Pelan ini menggariskan tonggak yang diperlukan untuk menambah baik inisiatif Digital Kerajaan sedia ada melalui peningkatan data, aplikasi, teknologi, keupayaan dan tadbir urus. Justeru, prosedur dan proses sedia ada akan dikaji semula untuk meningkatkan kecekapan dan kualiti penyampaian perkhidmatan awam bagi memenuhi kehendak pihak berkepentingan.

Sebagai strategi yang menyeluruh, Kerajaan akan mengambil pendekatan *whole-of-nation* untuk memangkin pembaharuan bagi menyediakan persekitaran perniagaan yang kondusif, mewujudkan sumber pertumbuhan baharu, meningkatkan produktiviti, memudah cara penglibatan lebih ramai wanita dalam guna tenaga dan mempromosi prinsip ESG merentasi semua ekonomi. Usaha juga akan difokuskan kepada peningkatan kerjasama dengan Sektor Ketiga ekonomi termasuk NGO dan pertubuhan masyarakat sivil sebagai rakan kongsi pembangunan Kerajaan. Kerajaan akan berkolaborasi dan bekerjasama erat dengan pelbagai organisasi bagi memperkasa pihak tersebut untuk turut serta dalam pembangunan negara. Secara keseluruhan, usaha bersepadu oleh semua pihak akan

memudahkan pencapaian SDG serta outcome RMKe-12 dan WKB 2030 bagi menjadikan Malaysia makmur, inklusif dan mampan.

Kesimpulan

Mengambil kira pelaksanaan beberapa langkah PKP berikutan kemunculan varian baharu COVID-19 pada suku ketiga, ekonomi diunjur berkembang antara 3% hingga 4% pada 2021. Sementara itu, ekonomi dijangka terus mengukuh antara 5.5% hingga 6.5% pada 2022 disokong oleh peningkatan signifikan dalam perdagangan global, harga komoditi yang stabil, pembendungan berterusan ke atas pandemik serta sentimen pengguna dan perniagaan yang meningkat secara beransur-ansur. Bajet 2022 akan menggariskan inisiatif yang akan memacu pemulihan ekonomi, mempertingkatkan daya tahan negara, memangkin pembaharuan di seluruh negara dan menambah baik penyampaian perkhidmatan awam. Program dan projek dalam Bajet 2022 akan disesuaikan dengan keutamaan dalam RMKe-12 dan WKB 2030 serta menyokong aspirasi negara untuk menjadi negara makmur, inklusif dan mampan.

Rujukan

- Abnett, K. (2021). *Reuters*. Dicapai daripada <https://www.reuters.com/business/environment/europe-unveil-sweeping-climate-change-policy-blueprint-2021-07-13/>
- Asian Development Bank. (2020). *COVID-19, Technology, and Polarizing Jobs*.
- Banerjee, Abhijit, Esther Duflo, Clément Imbert, Santhosh Mathew, and Rohini Pande. (2020). *E-Governance, Accountability, and Leakage in Public Programs: Experimental Evidence from a Financial Management Reform in India*. *American Economic Journal: Applied Economics*, 12 (4), 39-72.
- Bank Dunia. (2021). *Aiming High: Navigating the Next Stage of Malaysia's Development's Country Economic Memorandum*. Dicapai daripada <https://www.worldbank.org/en/country/malaysia/publication/aiminghighmalaysia>
- Bank Dunia. (2019). *Malaysia Economic Monitor, June 2019: Re-energizing the Public Service*. Dicapai daripada <https://www.worldbank.org/en/country/malaysia/publication/malaysia-economic-monitor-june-2019-re-energizing-the-public-service>
- Bank Dunia. (2019). *Malaysia: Estimating the Number of Foreign Workers*. Dicapai daripada <https://documents1.worldbank.org/curated/en/953091562223517841/pdf/Malaysia-Estimating-the-Number-of-Foreign-Workers-A-Report-from-the-Labor-Market-Data-for-Monetary-Policy-Task.pdf>
- Bank Dunia. (2019). *Worldwide Governance Indicators*. Dicapai daripada <https://info.worldbank.org/governance/wgi/>
- Bank Dunia. (2018). *Malaysia's Economy Digital: A New Driver of Development*. Dicapai daripada <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/30383/129777.pdf>
- Bank Dunia. (2017). *World Development Report 2017: Governance and the Law*. Dicapai daripada <https://www.worldbank.org/en/publication/wdr2017>
- Bank Dunia. (2004). *World Development Report 2004: Making Services Work for Poor People*. Dicapai daripada <https://elibrary.worldbank.org/doi/abs/10.1596/0-8213-5468-X>
- Basri, M. C., Felix, M, Hanna, R, and Olken, B.A. (2021). *Tax Administration vs. Tax Rates: Evidence from Corporate Taxation in Indonesia*. Dicapai daripada https://www.nber.org/system/files/working_papers/w26150/w26150.pdf
- BBC. (2021). *Coronavirus: How the World of Work May Change Forever?* Dicapai daripada <https://www.bbc.com/worklife/article/20201023-coronavirus-how-will-the-pandemic-change-the-way-we-work>
- Deloitte. (2017). *Digital Future Readiness: How Do Companies Prepare for the Opportunities and Challenges of Digitalisation?* Dicapai daripada <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/ch/Documents/consumer-business/ch-cip-en-swiss-transformation.pdf>
- Forbes. (2020). *8 Job Skills to Succeed in a Post-Coronavirus World*. Dicapai daripada <https://www.forbes.com/sites/bernardmarr/2020/04/17/8-job-skills-to-succeed-in-a-post-coronavirus-world/?sh=13bfd1b12096>
- Ganesan, V. (2021). *The Edge Markets*. Dicapai daripada <https://www.theedgemarkets.com/article/surviving-impact-covid19-tourism-industry-waits-cruise-out-doldrums>
- IMD World Competitiveness Center. *IMD World Competitiveness Yearbook*. (2021). Dicapai daripada <https://www.imd.org/news/updates/2021-world-competitiveness-ranking/>
- IMD World Competitiveness Center. *IMD World Competitiveness Yearbook*. (2020). Dicapai daripada <https://www.imd.org/centers/world-competitiveness-center/rankings/>
- Institut Maklumat dan Analisis Pasaran Buruh. (2020). *Job Market Insights*. Dicapai daripada <https://www.ilmia.gov.my/index.php/en/bda-jmi>

- International Labour Organisation. (2020). *Guidelines on Rapid Assessment of Reskilling and Upskilling Needs in Response to the COVID-19 Crisis*. Dicapai daripada https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/--emp_ent/documents/publication/wcms_752822.pdf
- International Labour Organisation and World Bank. (2021). *Skills Development in the Time of COVID-19: Taking Stock of the Initial Responses in Technical and Vocational Education and Training*. Dicapai daripada https://www.ilo.org/skills/areas/skills-training-for-poverty-reduction/WCMS_766557/lang--en/index.htm
- International Labour Organisation (2021). *ILO Monitor: COVID-19 and the World of Work*. Seventh Edition.
- Jabatan Perangkaan Malaysia. (2021). *Laporan Statistik Siswazah 2020*.
- Jabatan Perangkaan Malaysia. (2021). *Laporan Survei Tenaga Buruh 2020*.
- Jabatan Perangkaan Malaysia. (2021). *Small and Medium Enterprises (SMEs) Performance 2020*. Dicapai daripada https://www.dosm.gov.my/v1/index.php?r=column/cthemByCat&cat=159&bul_=KzdrS25pRTZ1VGFkcTINY0FEczBYUT09&menu_id=TE5CRUZCbH4ZTZMODZlBmk2aWRRQT09
- Jabatan Perangkaan Malaysia. (2020). *Akaun Negara, Keluaran Dalam Negeri Kasar 2015-2020*. Dicapai daripada <https://dosm.gov.my>
- Jabatan Perangkaan Malaysia. (2020). *Akaun Satelit Teknologi Maklumat dan Komunikasi 2019*. Dicapai daripada <https://dosm.gov.my>
- Jabatan Perangkaan Malaysia. (2020). *Laporan Survei Gaji & Upah*.
- Jabatan Perangkaan Malaysia. (2020). *Penggunaan ICT dan E-Dagang oleh Pertubuhan 2020*. Dicapai daripada <https://dosm.gov.my>
- Jobstreet. (2020). *COVID-19 Job Report*.
- Khan, M.Y. (2020). *Organizational Mission, Financial Rewards and Performance of Bureaucrats*. Dicapai daripada <https://extranet.sioe.org/uploads/sioe2020/khan.pdf>.
- KPMG. (2020). *The Work-From-Home Revolution*.
- Lars, F., Eric, H., Brian, R., & Kelly, U. (t.t.). *Periscope by Mckinsey*. Dicapai daripada <https://www.mckinsey.com/business-functions/marketing-and-sales/solutions/periscope/our-insights/surveys/reinventing-retail>
- Mason, Andrew D., Shetty, Sudhir. (2019). *A Resurgent East Asia: Navigating a Changing World. World Bank East Asia and Pacific Regional Report*. Dicapai daripada <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/30858>.
- Mathias Dolls, Clemens Fuest, Andreas Peichl. (2010). *Social Protection as an Automatic Stabilizer*. Dicapai daripada <https://ftp.iza.org/pp18.pdf>
- McKinsey & Company. (2020). *From Thinking About the Next Normal to Making It Work: What to Stop, Start and Accelerate*. Dicapai daripada <https://www.mckinsey.com/featured-insights/leadership/from-thinking-about-the-next-normal-to-making-it-work-what-to-stop-start-and-accelerate>
- McKinsey & Company. (2020). *To Emerge Stronger from the COVID-19 Crisis, Companies Should Start Reskilling Their Workforces Now*. Dicapai daripada <https://www.mckinsey.com/business-functions/organization/our-insights/to-emerge-stronger-from-the-covid-19-crisis-companies-should-start-reskilling-their-workforces-now>
- Murugiah, S. (2020). *The Edge Markets*. Dicapai daripada <https://www.theedgemarkets.com/article/factors-hindering-digital-adoption-among-smes-include-lack-knowledge-investments-and-cash>
- OCBC. (2021). *Future Global Job Prospects: Will You Lose Your Job To A Robot?* Dicapai daripada <https://www.ocbc.com.my/personal-banking/premier/news-articles/article-5-sinchew.html>

- Organisation for Economic Co-operation and Development. (2019). *Preparing for the Changing Nature of Work in the Digital Era*.
- Organisation for Economic Co-operation and Development. (2016). *Getting Skills Right: Assessing and Anticipating Changing Skills Need*.
- Our World in Data. (2021). Dicapai daripada <https://ourworldindata.org/covid-vaccinations>
- Perbadanan Produktiviti Malaysia (2020). *National Productivity Report*.
- Pertubuhan Keselamatan Sosial. (t.t.). Dicapai daripada www.perkeso.gov.my
- QS Universities. (2021). *To Succeed in a Post-Coronavirus Business World*. Dicapai daripada <https://www.topuniversities.com/student-info/careers-advice/9-skills-youll-need-succeed-post-coronavirus-business-world>.
- Rasul, Imran and Rogger, Daniel. (2016). *Management of Bureaucrats and Public Service Delivery: Evidence from the Nigerian Civil Service*. Dicapai daripada <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/eoj.12418>.
- Rusuli, M. S. C., Halim, M. I. A., & Yaziz, M. F. A. (2021). *Attitudes, Awareness, Readiness and Barriers Towards the Internet of Things Adoption Among Construction Industry in East Cost Malaysia*. *Journal of Sustainable Management Studies*, (eISSN 2773-5516), 2(1), 7-15.
- St. Aubyn, Miguel. (2008). *Modernising Public Administration and Economic Growth*. (GPEARI Working Paper WP-001). Dicapai daripada https://www.ecb.europa.eu/events/pdf/conferences/ws_pubfinance/Paper_StAubyn.pdf
- Talent Corporation Malaysia Berhad. (2020). *Critical Occupation List 2019/2020*.
- Taylor, K. (2021). *Euractiv*. Dicapai daripada <https://www.euractiv.com/section/energy-environment/news/us-lawmakers-push-carbon-border-tariff-similar-to-eus-cbam/>
- The Edge. (2021). *Talent: Digital Job Vacancies Almost Tripled In Malaysia*. Dicapai daripada <https://www.theedgemarkets.com/article/talent-digital-job-vacancies-almost-tripled-malaysia>
- The Edge. (2020). *The Next Step In Malaysia's Digital Transformation*. Dicapai daripada <https://www.theedgemarkets.com/content/advertise/next-step-malysias-digital-transformation>
- The Straits Times. (2021). Dicapai daripada <https://www.straitstimes.com/world/covid-will-leave-deep-scars-in-world-economy-even-after-recovery>
- Toesland, F. Kaspersky. (t.t.). Dicapai daripada <https://www.kaspersky.com/blog/secure-futures-magazine/phygital-retail-physical-digital/40545/>
- Tong, A. & Gong, R. (2020). *LSE Southeast Asia Blog*. Dicapai daripada <https://blogs.lse.ac.uk/seac/2020/10/20/the-impact-of-covid-19-on-sme-digitalisation-in-malaysia/>
- Unit Perancang Ekonomi, Jabatan Perdana Menteri. (2021). *Rancangan Malaysia Ke-12, 2021-2025*. Dicapai daripada <https://rmke12.epu.gov.my/>
- United Nation World Tourism Organisation. (t.t.). Dicapai daripada <https://www.unwto.org/tourism-and-covid-19-unprecedented-economic-impacts>
- World Economic Forum. (2021). *Building a Common Language for Skills at Work*.
- World Economic Forum. (2021). *Upskilling for Shared Prosperity*.
- World Economic Forum. (2020). *Future of Jobs*.
- World Economic Forum. (2018). *Future of Jobs*.
- Yi, V. Z. (2020). *Struggle of Malaysian SMEs During the COVID-19 Pandemic*. Kuala Lumpur: KSI Strategic Institute for Asia Pacific.